Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 292 (17415) | 1986 оной декабриин 20, суббото | Сэн 3 мүн.

ЭГЭЭЛ ҺУСАЛГАТАЙ ХАҺА

…эхилhэнhээ хойшо үнгэрhэн үе соо республи… …ютагуудта hая наашадаа үзэгдөөгүй урин дулаан …hа багатай байба. Энэнь малшадай ажалда яhала …боложо үгоо, зарим газарта үбhэ тэжээлшье ба… …аха арга олгоо гээшэ.

…hанаагаа амарха яашье аргагүй. Малай үбэл… харюусалгатай, хүшэр бэрхэтэй хаhань hаял… бшуу. Мүнөө фермэнүүдтэ үнеэд олоороо ту… …лаа. Ингээд удахагүй ерэхэ жэлэй январьhаа ажа… хонидой шэнэ түл абтажа, нарай хурьгад «ад… …ха юм.

…амжалтатайгаар түгэсхэхэ, ерэхэ жэлэй түрүү… …hээ hайн эршэ абажа хүдэлхын тула эгээл энэ …hү шэмые үдэр бүхэндэ дээшэлүүлхэ, шаха… …нүүрые ехээр нэмээхэ хэрэгтэй болоно. Юуб гэ… …до мяха үйлэдбэрилгые энэ жэлэйхиhээ 7,6 про… …6,7 процентээр, ноohо—2,7 процентээр дээшэ… …табигдана. Энээнэй ехэхэн хубинь үбэлэй hа… …аха бшуу.

…хаhа саг соонь, hайнаар бэлдээд, үбэлжэлгын …шын үдэрhөө эмхи гуримтайгаар, габшагай шан… …коллективүүд, түрүүшүүл эрхим үрэ дүн… …а. Энэ талаар Ивалгын районой hуралсалай «Бай… …Түбэй hү hаалиин фермынхид hайн жэшээ харуул… …рүү hаалишан Г. В. Вторушина жэлэй эхинhээ хой… …рихөө 4342 килограмм hү haагаад, республика …өөндэ эрхимлэжэ ябана. Сэлэнгын районой ХХ …нэрэмжэтэ колхозой үнинэй суутай hаалишан …баhал 4000 килограммай хилэ дабаад, энэ үрэ …дээшэлүүлхээр тэмсэнэ. Эдэ хоёр hаалишад …шанга хүйтэнэй үедэшье үнеэн бүриингөө үдэ… 9,8—10 килограммhаа доошо оруулнагүй.

…эршье сагта, илангаяа үбэлэй үедэ сагаан эдеэ …түлөө үнэн шударгыгаар оролдожо, үндэр үрэ …лан, нүхэдөө урагшань дахуулжа ябаhан hаали… …хэндэ бии. Тэдэнэй дундаhаа Кабанскын райо… совхозой Л. А. Изюрьева, Зэдын районой «Мир» …Д. Гармаева, Бэшүүрэй районой Дзержинскиин …хозой В. А. Литвинцева, Түнхэнэй районой Са… …ой Г. Д. Бандеев болон бусадые нэрлэжэ боло…

…о республика соо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр …hаа дээшэ hү hаахын түлөө мүрысөөн үргэ… …лэгдэжэ, энэнь үбэлжэлгын үедэ шэнэ эршэ …оо энэ хэмжээндэ хүрэhэн, мүн 2500—3000 кило… хилэ дабаhан коллективүүд, түрүүшүүл үдэрhөө …рно. Тиигэжэ олохон ажахынууд, фермэнүүд …дта үнеэдэйнгээ hү шэмые нилээд дээшэлүүл… …галай, Ивалгын, Тарбагатайн, Мухар-Шэбэрэй …ахынуудта мүнөө үнеэн бүриhөө үдэрэй 4,7— …килограмм hүн hаагдана.

…да тушаагдаха үхэрнүүдые үбэлдөө шахан тар… …магаа hайнаар ондо оруулха, түл абалгада саг …хүдэлмэри олонхи районуудта урда урдынхи… …эр ябуулагдана.

…дурдая. Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ …комплекс түхеэржэ, тэндэ томо болгогдохо бу… …шахамал үхэрнүүдые, бүхыдөө 400 мал, дулаан, …хаагаад, буйлуулагдаhан тэжээл зүб рационоор …лжэлгын эхинhээнhээ хойшо үхэр бүхэнэйнгөө …дхэ соо 750-hаа 1100 грамм хүрэтэр нэмээнэ. …районой Бэшүүрэй совхозой болон Сэлэнгын …Марксын нэрэмжэтэ колхозой мал ажалай …шадэй үүсхэл урлае hайшаан дэмжэжэ, олохон …малшадай коллективүүд малай үбэлжэлгые эм… …үнгэргэхэ, 1986—1987 онуудай үбэлэй үедэ… …малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ. Мяха, hү гүрэн… hара, квартал бүхэнэй түсэб амжалтатайгаар …тодорхой хэмжээнүүдые хараалhан, шэнэ уял… …ан байна.

…лжэлгые хэзээ хэзээнэйхиhээ эмхитэйгээр, hай… …ргэхэ арга боломжо район, ажахы, фермэ, …дэ гүйсэд бии. Байгша ондо республикын …малай условно толгой бүхэндэ 11,2 центнер тэ… …цын хэмжээнэй хүртэхөөр тэжээлтэй үбэлжэл… Кабанскын, Тарбагатайн, Прибайкалиин, Ивалгын, …онуудта тэрэнь 14,2—18,7 центнер тэжээлэй …рэнэ. Һая болотор олонхи районуудта илангаяа …эб адуулагдажа, горитой тэжээл алмагдаа гэ… …лэгдээ hэн.

…мта энэ шухала кампани хаа хаанагүй hайнаар …эхын үшөөл аргагүй. Үбhэ тэжээлэй яhала элбэг, …йhан үедэшье Хэжэнгын, Сэлэнгын, Хяагтын, Зэ… …эй, Хурамхаанай районуудай зарим ажахы… …гарзалха ушар үсөөн бэшэ үзэгдэнэ. Жэшээнь, …ондо гансахан үнгэрhэн ноябрь соо 100 гаран …лагдаа. Сэлэнгын районой ажахынуудта баhал …оо 1000 гаран хонид гарза хоролтодо оруулаг…

…хүлисэшэгүй. Тураhан, муудаhан малые дары …шанартай, буйлуулhан үбhэ тэжээл ехээр …дожо, тэбээрүүлжэ абаха арга боломжо ажахы …ха юм. Иимэ сагта малай гарзалhанай түлөө …зооветмэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд лэ мал… …адли харюусалгатай.

…ажахынуудта, хэдэн арбаад фермэнүүдтэ энэ жэл… …hээ оройдоол 1300—1400 килограмм hүн haаг… …үнеэдэй тугаллажа эхилээд, үбhэ тэжээлэй элбэ… …дэжэ байhан сагташье үнеэн бүриhөө үдэрэй …килограмм hү hаадаг фермэнүүд үсөөн бэшэ.

…н малай тэжээл буйлуулжа, талха тарянай …болоомо эhээжэ, шанаржуулжа эдюулхэ хэрэгые …рэhээнь иимэ байдал ушарна. Хориин райо… совхозой нэгэшье фермэдэнь холимол тэжээл …рэлтэ хүдэлгэгдэнэгүй. Үдын совхозой түрүү …үн-Хасууртын, Баян-Голой фермэнүүдтэшье …дэггүй, миил халуун уhанда худхагдаад лэ …гдэдэг байна. Үнэндөө, саратовска аргаар тал… …оомо эhээхэ, элдэб зүйлнүүдые холисожо мал… …шэ тон ехэхэн ашагтай. ха юм.

…лжэлгэ hайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ жэжэ юумэн …. Бухы ажалга hайнаар эмхидхэхэ, үйлэдбэри… …арганууд, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэhээ …шадай дунда үдэр бүриин эршэмтэй мүрысөө …хамтын подряд нэбтэрүүлхэ, хүдэлжэ байhан …hуудалай, соёлой болон бусад хэрэглэмжыень …лнууд хүрэтэр бухы юумэндэ hуларшагүй ан… …лагдадаг газартал амжалта туйлагдаха байна. …hаалиин фермэ, мал шахалтын гүүртэhээ эхи… газарнуудта үбэлжэлгэ ямараар үнгэргэгдэжэ бай… …дахин шалгаха, дутагдалнуудыень усадхаха …шадой бригаданууд түл абалгада хэрэг… …ые бэлэн болгожо дүүргэхэ, энээндэ хабаатай …е дары шиидхэхэ саг ерээ.

…hаалишан, малшан, хонишон, адуушан бүхэн …, юугээр дуталданаб, ямар бэрхэшээлтэй ушар… …рилтэтэйб, гомдолтойб гэжэ ходо hонирхохо, …туhалха, дутуу дундыень түргэн усадхаха, саг …харал хандуулха гээшэ шиидхэхы удха шанар…

…агропромой болон районуудай хүтэлбэрилхы …албанууд үдэр бүриингөө. халуун анха… …үбэлжэлгэдэ хандуулха болоно. Илангаяа зоной …ламжын, политическэ, эмхидхэлэй, элсүүлгын …рид шангадхаха, агитаторнууд, политинформа… соёлшодой, медицинын, худалдаа наймаанай хү… …дэй ажалые эдэбхижүүлхэ шухала болобо.

…hаа hаа, тон харюусалгатай, шанга шалгал… …айгаар дабажа, мал ажалда туйлагдаhан зарим …нүүдые улам арьбадхаха, тус hалбарие саа… …түргэноор хүгжэхэ замда гаргаха шэнэ ал… …лжэлгын үедэ хэгдэхэ байна.

…эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

…УЕВТА РСФСР-эй АРАДАЙ АРТИСТ ГЭҺЭН …НДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

…жэмэй искусствын талаар габьяатай байhанайнь …дай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ …шан Владимир Яковлевич Буруевта РСФСР-эй … гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

…986 оной декабриин 17.

Жэлэйнгээ түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлэе!

Мурысөөнэй түрүү зэргэдэ

Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхозой Таhархайн hү hаалиин фермын түрүү hаалишан Софья Ринчиновна Банчикова ажалай эрхим үрэ дүнгүүдтэйгээр 1986 онние дүүргэжэ байна. Байгша ондо үнеэн бүриhөө 2870 килограмм hү hааха даабаритай аад, 3000 килограммда хүргэбэ.

Софья Ринчиновна ажахынгаа мал ажалда гуша гаран жэлэй туршада хүдэлжэ байна. Үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаhанайнгаа түлөө Ажалай Алдар Солын III шатын орденсор шагнагданхай. Тиихэдэ социалис мүрысөөндэ илажа гараhанайнгаа түлөө Хүдэлэлэй грамотануудаар болон үнэтэ бэлэгүүдээр хэдэн удаа шагнагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Р. Банчикова.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ХЯАГТЫН РАЙОНДО

УРДАНАЙХИҺАА УЛЬГАМААР

Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын хүдэлмэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ илангаяа эршэмтэйгээр ажаллана. Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түгэсэжэ байхада, эндэхи оёдолшод, ээрэгшэд, нэхэгшэд жэлэйнгээ хубиин түсэб дүүргэhэн тухайгаа олоороо элидхэнэ.

Үйлэдбэриин эдэ түрүүшүүл соohоо оёдолшон Ц. П. Майдоровае онсолон нэрлэмээр. Ажал, хүдэлмэридөө урагшатай, hоноуша бэрхэ hэн тула богонихон саг соо оёдолой ниоусануудые ойлгожо абаад, удаань хоорондоо холбоотой мэргэжэлнүүдые шудалжа байнхай. Цыренсу Палановна гансал hайн шанартай продукци гаргадаг юм. Гурбан үхибүүдэй эхэшье hаа, ниитын хэрэгүүдhээ бэеэ далдалаад байдаггүй. Тэрэ профкомой гэшүүнээр hунгагданхай.

Ц. П. Майдорова арбан нэгэдэхи табан жэлдэ онсо hайнаар хүдэлжэ, үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаhанай түлөө «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар шагнагдаа hэн. Энэ ехэ хайра шагналда хүртэжэ, шэнэ табан жэлдэ урданайхиhаа ульгамаар, бүри оролдосотойгоор ажаллана.

УРИД ДҮҮРГЭБЭ

Байгша оной декабриин 1-дэ Хяагтын районой колхоз, совхозууд хоорондын ойн ажахын коллектив жэлэйнгээ түсэбые дүүргээ. Бүхыдөө 420 мянганай түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэн гаргагдажа, худалдаа наймаанда эльгээгдэhэн байна.

Хоёр квартиратай 3 гэр, хонишодой байха 7 гэр баригдажа, ашаглалгада тушаагдаа. Түлеэ залhан, штакетнигэй, штукатур хэхэдэ хэрэгтэй модо бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ гүйсэд хэмжээндэнь дүүргээ.

Энэ амжалтада рамщик Н. П. Собашников, модо отологшо Г. А. Новокрещенных, тракторист А. П. Никитин ехэ хубитаяа оруулаа.

Ажалайнгаа календарь дээрэ 1987 онние гаргаhан коллективэйхид шэнэ жэлые урма баяртайгаар угтахань гээшэ.

Е. СУРМАЧ.

ТҮРҮҮШЫН ХУРЬГАД

Саянай совхозой Загтадай отделениин хонишод С. А. Карпухин, Н. И. Бобков болон тэдэнэй туhалагшад И. В. Пежемская, Т. П. Богданова гэгшэд мянга гаран хонидые харууhалжа байдаг. Эндэхи хонишод түл абалгадаа эртээнhээ тон hайнаар бэлдэжэ, энэ харюусалгатай хүдэлмэриеэ эмхитэйгээр эхилбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ түрүүшын хурьгад абтаа.

— Ехэнхидээ өөhэдынгөө хүсэ шадалаар үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ гараабди, — гэнэ ахамад хонишон С. А. Карпухин.

Хонишодой байрын дэргэдэ улаан булан бии. Эндэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд, социалис мүрысөөнэй гурим уран гоёор шэмэглэгдэнхэй. Мүн эндэ соёлой, худалдаа наймаанай талаар хонишодые хангаха графигтай дэбтэр байдаг. Энээние иража харахадамнай автомагазин график соогоо ябанагүй гээд бэшээтэй байба. Эндэхи хонишодтой хөөрэлдэхэдөө, автолавкын ерэхэдэшье хонишодто хэрэгтэй юумэнэй байдаггүйнь элирээ hэн. Хонишодой энэ халуун хаhын эхилээд байхада тэдэние иигэжэ хангажа огто болохогүйл.

Эхэ хонид үбhэ тэжээлээр hайнаар хангагданхай. Хонишод өөhэдынгөө хүсөөр нарhанай шэлбүүhэ бэлэдхэжэ, мүнөө хонидто үгэжэ эхилэнхэй. Эндэхи хонишод зуун эхэ хонин бүриhөө 90-hээ доошо бэшэ хурьга абахаар шиидэнхэй юм. Тэдэнэр абаhан социалис уялгануудаа үлүүлхээр зэhэнхэй.

Ж. ЮБУХАЕВ, манай корр.

ҮБЭЛЭЙ ҺАРАНУУДТА ДҮҮРГЭХЭ

— Даша-Намжил Дашинимаевич, техникэ заhабарилха хүдэлмэритнай хэр ябажа байна гээшэб?—гэжэ совхозой ахамад инженер нүхэр Эрдынеевhээ асуубабди.

— Энэ жэлдэ талха тарянай бараг ургаса абтажа, совхознай гүрэндэ opooho тушааха байгша онойнгоо түсэб дүүргээ. Хараалhан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхэдээ ямаршье хүн урмашадаг ха юм даа. Тиимэhээ хойто жэлдэ бүри баян ургаса ургуулхаар hэдэhэн манай механизаторнууд таряа хуряалгын дүүрэмсээр бүхы комбайнууд, бусадшье техникээ сэбэрлэжэ, хадагаламжада табяа hэн. Тиигээд лэ тэдэние заhабарилжа эхилhэн байнабди. Мүнөө хүдөө ажахын машинануудые заhабарилха хүдэлмэри дүүрэнтэжэ байна. Заhабарилагдаха тракторнуудшье үсөөн үлөө, — гээд тэрэ мэдүүлбэ.

Хэжэнгын совхозой мастерской руу ороходо, заhабариин хүдэлмэри түлэг ябажа байгаа hэн. Хэдэн комбайн дулаан байрада оруулагданхай заhабарилагдана. Мүн нэгэ гэнжэтэ тракторые хэдэн залуу хүбүүд задалжа байба. Тус совхоздо сеялкэ, плуг гэхэ мэтын хүдөө ажахын бусадшье машинануудые дулаан байрада заhабарилдаг болоhоор үнинэй. Энэнь механизаторнуудташье амар, техникэшье hайнаар заhабарилагдана ха юм. Эндэ оройдоол 4 хүнhөө бүридэhэн звено ажалладаг. Тэрэние үнинэй, дүршэл ехэтэй механизатор С. П. Филиппов толгойлно. Тэрэ иигэжэ хөөрэнэ:

— Хабарай тарилгада хабаадаха бүхы техникээ шэнэ жэл болотор бэлэн болгохо уялга абанхайбди. Энээнээ заатагүй бэелүүлхэбди. Элдэб запасной часть дуталдадаг aаб даа. Теэд тэдэнэй диилэнхииень өөhэдөө hэльбэн шэнэлдэг гээшэбди.

Үбэлэй үедэ үшөө 3 гэнжэтэ трактор капитальна заhабарилга гаража, бүхы комбайнууд гүйсэд бэлэн болгогдохо байна. Эндэ бэрхэ механизатор Борис Намжилон, залуу хүбүүн Урбаев гэгшэд ехэ оролдожо хүдэлнэ. Тиихэдэ Б. Д. Яковлев ямаршье трактор, комбайн заhабарилха шадабаритай бэрхэ хүн юм. Ургаса хуряалгын үедэ өөрөө комбайнда hуудаг.

Эндэ партийна бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Тэрэние энэ жэлhээ Л. Р. Валиев хүтэлбэрилдэг. Бүлэгэй коммунистнууд гансашье механизаторнуудай дунда бэшэ, харин жолоошодтошье нүлөөлдэг байна. Тэдэнэй үүсхэлээр заhабарилгын бүхы хүдэлмэриие үбэлэй hарануудта дүүргэхэ гэhэн шиидхэбэри абтаhан байна. Тиихэдэ механизаторнуудай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэг эмхидхэгдэнэ.

— Манай партийна бүлэг яhала эдэбхитэйгээр хүдэлдэг. Заhабарилагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхые оролдодогбди. Графигай ёhoop политинформаци үнгэргэгдэдэг. Мүн лекци болон элдэб hонирхолтой хөөрэлдөөнүүд болодог. Бидэ, коммунистнууд ажалай журам сахилгада ехэ анхарал хандуулдаг гээшэбди. Ажалдаа хойнотохо, шалтагаангүйгөөр ажалдаа гарахагүй ябадал үгы болонхой. Юрэдөөл, коллективтэ партийна нүлөө үзүүлхэ, хүн бүхэние үндэр бүтээсэтэ ажалда элсүүлхэ талаар өөhэдынгөө уялга дүүргэхые оролдонобди, — гэжэ коммунист, түмэршэ дархан Юрий Александрович Коробенко хэлэбэ.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд заhабарилга хэжэ байhан механизаторнуудта ажалай hайн эрхэ байдал тогтоохын түлөө ехэ оролдоно. М1М соонь столово нээгдэнхэй. Совхозой отделениин механизаторнуудые үдэшэ үглөөнь автобус зөөдэг.

Онсолон хэлэхэдэ, Хэжэнгын совхозой механизаторнууд ерэхэ жэлэй ургасада мүнөөнhөө hаналаа табижа, техникээ үбэлэй hарануудта заhабарилжа дүүргэхээр зэhэнхэй ажаллажа байна.

М. САНДАНОВ, манай корр.

Хэжэнгын район.

ЗАГАҺАШАД ОЛЗОТОЙ

Байгал далайн нюруугай, зариМ хубиин мүльhөөр хушагдамсаар, Кабанскын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой загаhашадай ажалай халуун хаhа ноябриин эхеэр эхилээ hэн. Тэдэнэр социалис мүрысөөндэ хам оролсон, арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй болон энэ жэлэй дүрбэдэхи кварталай түсэб уридшалан дүүргэхэ гэhэн социалис уялга абанхай.

Загаhашад түрүүшын үдэрhөө ажалдаа амжалта туйлана. Дүй дүршэлтэй бригадирнуудай хүтэлбэри доро загаhашад Байгал нуурай загаhатай газарнуудые оложо, губшуураа хаяна. Загаhашад хэлэhэн үгэдөө хүрөө, Байгша онойнгоо түсэбые ноябриин 20-до уридшалан бэелүүлээ.

Тиихэдээ 1986 онойнгоо дүрбэдэхи кварталай түсэбые hapaap урид дүүргээ. Тодорхойлбол, 1000 центнер загаhа гүрэндэ тушааха түсэбтэ даабаритай аад, тэрэнээ 1720 центнертэ хүргэhэн байна.

Ажалай Алдар Солын II, III шатын орденто дүй дүршэл ехэтэй Н. А. Федоровой хүтэлбэрилдэг социалис мүрысөөндэ түрүүлhэн бригада дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргээд, амжалтаяа улам арьбадхана. Онсолбол, ноябриин 29-нэй үдэр 400 центнер загаhа олзоборилжо, гүрэндэ тушааhан байна. Харин дүрбэдэхи кварталай туршада 330 центнер загаhа тушааха түсэбтэй байгаа.

Тиихэдэ залуу бригадир Г. Б. Суворовой хүтэлбэрилдэг бүлэг загаhашад дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэб 109,4 процент бэелүүлээ гэхэ гү, али 360 центнер загаhа гүрэндэ тушаагаа юм.

Туйлаhан амжалтаараа урмашаhан загаhашад социалис мүрысөөнэй эршые hуладуулхагүй гэжэ шиидэнхэй, бүри оролдосотойгоор ажаллана. Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойн баярые угтуулан, 1987 оной түсэбые болзорhоо урид дүүргэхэ гэhэн зорилготойгоор мүнөө 1987 оной нэгэдэхи кварталай тоосоогоор загаhашад ажаллана.

А. БУСУРМАНОВ, хүдөө бэшэгшэ.

ХОЁР МЯНГАТАНАЙ ХАРААТАЙГААР

Хүрбын совхозой hаалиин мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд байгша онние үндэр үрэ дүнгүүдтэйгээр түгэсхэхэеэ байна. Тус ажахын hаалишад энэ жэлдэ 8600 центнер hү hааха социалис уялгатай hаа, харин тэрэнээ мүнөө 9524 центнертэ хүргэбэ. Иигэжэ эдэнэр үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2017 килограмм hү hааhан байха юм.

Энэ туйлагдаhан амжалтада Могойн hү hаалиин фермын коллектив ехэхэн хубитаяа оруулаа. Тэдэнэр жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 2175 килограмм hү абаhан габьяатай. Тус коллективэй табан hаалишад хоёр мянгатанай хилые дабажа гаранхай.

Тээгдын hүнэй фермын малшад баhал энэ хараада хүрэhэн байна.

Е-Д. МАНЗАЕВ.

Хориин район.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй тамуужанай хиналтын главна управлении

1986 оной декабрь hарада гүрэнэй тамуужанай хиналтын зургаанууд 1,2 тоннohoo дээшэ шэгнүүртэй наркотик транзитна ашаан соо хэжэ, Советскэ Союзай дэбисхэр дээрэhээ газаашань нюусаар гаргаха гэhэн hэдэлгэ зайсуулба.

Зохихо органууд мүрдэлгэ хэжэ байна.

КПВ-гэй СЪЕЗД ДҮҮРЭБЭ

ТАСС МЭДЭЭСЭЛ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Коммунис партиин VI съезд декабриин 18-да эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Республикын бүхы провинцинуудай, городуудай партийна организацинуудые түлөөлhэн делегадууд дүрбэн үдэрэй турша соо КПВ-гэй ЦК-гай Политическэ элидхэлые, 1986—1990 онуудта ороной социальна-экономическа хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые зүбшэн хэлсэhэн байгаа. Партиин Уставта хубилалтанууд оруулагдаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Е. К. Лигачев түрүүтэй КПСС-эй делегаци, бусад аха дүү партинуудай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй делегацинууд съездын хүдэлмэридэ хабаадаhан байна.

Съездэ КПВ-гэй Центральна Комитедэй Политическэ элидхэлые, энэ табан жэлдэ арадай ажахые хүгжөөхэ программые түгэсхэлэй заседани дээрэ баталба. ЦК-да болоhон hунгалтын дүнгүүд соносхогдоо, тэрэнэй бүридэлдэ 173 хүн оробо.

ЦК-гай нэгэдэхи пленум дээрэ Нгуень Ван Линь Вьетнамай Компартиин ЦК-гай Генеральна секретаряар hунгагдаа. Центральна Комитедэй Политбюро болон секретариат мүн лэ hунгагдаба.

Съезд эдэбхитэйгээр, эршэмтэйгээр, парти болон арадай үмэнэ ехэ харюусалгатай байлгын оршон байдалда үнгэрбэ гэжэ Нгуен Ван Линь Вьетнамай коммунистнуудай хуралдаае хаахадаа, тэмдэглээ. КПВ-гэй ЦК-гай Политическэ элидхэл болон бусад документнүүд соо тодорхойлогдоhон хараа бодолнуудые, захяа заабаринуудые гүйсэд дэмжэжэ байhанаа съезд мэдүүлээ. Ороной урда оршожо байhан бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабаха, ороноо урагшань амжалтатайгаар дабшуулха талаар шэглүүлэгдэhэн шухала тогтоолнууд нэгэн дуугаар баталагдан абтаа.

Партиин Центральна Комитедэй шэнэ бүридэлые hунгалга уг залгамжалгын үндэhэ hүриие баримталдаг байhанаа харуулба. КПВ-гэй Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбюрогой советнигүүд байха гэhэн нүхэд Чыонг Тиниин, Фам Ва Донгын, Ле Дык Тхогой гүйлтые съездын делегадууд хангаа.

КПВ-гэй Центральна Комитет съездын тэрээндэ даалгаhан ехэ харюусалгые тодо хурсаар мэдэржэ, съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ бухы хүсэ шадалаа элсүүлэн зорюулхые найдуулна гэжэ Нгуен Ван Линь саашадаа хэлэбэ.

Манай ханинарай ба аха дүүнэрэй уряанууд съездын трибуна дээрэhээ бухы Вьетнам соогуур соностоhон байгаа.

Съезд «Интернационал» гүйсэдхэлгөөр дүүрэбэ.

ПАТРИОДУУДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Залуушуулые сэрэгэй-патриотическа талаарнь хүмүүжүүлхэ, спортын техническэ ба сэрэгэй-прикладной зүйлнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй үүргые саашадань дээшэлүүлхэ тухай асуудалнууд декабриин 18-да болоhон журналистнуудай бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Оборонно бүлгэмэй Центральна Комитедэй ба СССР-эй Спортивна журналистнуудай федерациин үүсхэлээр энэ зүблөөн СССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-да болобо.

ДОСААФ-ай 60 жэлэй ой 1987 оной январь hарада тэмдэглэгдэхэ юм. Энэ ойдо зорюулагдажа, «Эхэ ороной солдадууд» гэжэ кинофестиваль, фотовыставкэнүүд, армиин албанда татагдахаяа байhан залуушуулай дунда элдэб мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

СССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-гай түрүүлэгшын орлогшо, генерал-лейтенант В. Мосяйкин, самоледой спортоор дэлхэйн чемпионка Л. Немкова, спортынна радиопеленгацяар дэлхэйн ба Европын чемпион А. Кошкин, мэргэн буудалгын спортоор СССР-эй габьяата тренер Е. Хайдуров болон бусад суглаагшадай урда үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

ЭКИПАЖНУУДАЙ БЭЛЭДХЭЛ ХЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1987 ондо замбуулинай хамтын ниидэлгэдэ бэлдэхэ асуудалнуудаар совет болон Сириин эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй уулзалга Москвада болобо. Совет-сириин ниидэлгэдэ хабаадаха уласхоорондын экипажнуудай бүридэл тодорхойлогдоо.

Нэгэдэхи экипажай командир — Александр Степанович Викторенко, бортинженер — СССР-эй летчик-космонавт Александр Павлович Александров, космонавт-шэнжэлэгшэ — Сириин Араб Республикын эрхэтэн Мухаммед Ахмед Фарис.

Экипажай командир — Анатолий Яковлевич Соловьев, бортинженер — СССР-эй летчик-космонавт Виктор Петрович Савиных, космонавт-шэнжэлэгшэ — Сириин Араб Республикын эрхэтэн Мунир Хабиб Хабиб гэгшэд хоердохи экипажай бүридэлдэ ороно.

Замбуулинай хамтын ниидэлгэдэ Сириин космонавтнуудай саашанхи бэлэдхэл дурсагдаhан экипажнуудай бүридэлтэйгөөр үргэлжэлүүлэгдэхэ юм гэhэн шиидхэбэри баталагдан абтаба.

* * *

Бэлэдхэлэй түгэсхэлэй шатада зорюулагдаhан пресс-конференци декабриин 18-да СССР-эй МИД-эй хэблэлэй түбтэ болобо.

Космонавтнуудые бэлдэлгын түбэй начальнигай орлогшо А. Леонов экипажнуудай гэшүүдтэй журналистнуудые танилсуулаа. Энэ ниидэлгэ ерэхэ жэлэй июнь hарын hүүл багта үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Долоон хоног соо үнгэргэгдэхэдэ экспедициин программа байгаалиие шэнжэлэлгын геофизическэ, технологическа ба медицинскэ туршалгануудаар угаа баян байха юм гэжэ ниидэлгые хүтэлбэрилэгшэ В. Рюмин пресс-конференци дээрэ мэдээсээ. Тэдэние бэлдэлгэдэ, мүн аппаратурануудые зохёон бүтээлгэдэ Советскэ Союзай болон Сириин мэргэжэлтэд хабаадана.

Звездный хотодо ажаhуужа, ажаллажа байhан тухайдаа Сириин летчигүүд журналистнуудта хөөрэхэ зуураа, Космонавтнуудые бэлдэлгын түбэй мэргэжэлтэдтэ баяр баясхалан хүргэбэ. СССР-эй болон Сириин Араб Республикын тугууд доро эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй ба космонавтнуудай хэхэ хамтын хүдэлмэри манай оронуудай хани барисаае, харилсаа холбооё бэхижүүлгэдэ шухала шата болохо байна гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ.

(ТАСС).

АЛМА-АТАҺАА МЭДЭЭСЭЛ

АЛМА-АТА. (ТАСС). Националис хүсэнүүдээр тухирагдаhан бүлэг hурагша залуушууд декабриин 17-ной үдэшэ болон 18-най үглөөгүүр Алма-Ата хотын үйлсэ гудамжануудта гаража, Казахстанай Компартиин ЦК-гай hаяхан болоhон пленумэй шиидхэбэринүүдые дураа гутан буруушаажа байhанаа мэдүүлбэ. Тохёолдоhон оршон байдалые hамбаашалжа, хулиган, хубалзаа болон обществодо эсэргүү бусад этэгээдүүд хуули гурим сахигшадта зүрюу харша ябуулгануудые хэhэн, мүн эдеэ хоолой магазиние, үмсын автомобильнуудые галдаhан, городой эрхэтэдэй нэрэ хүндыень баhамжалан доромжолhон ябуулгануудые үүдхэhэн байгаа.

Фабрика, заводуудта, дээдэ hургуулинуудта, бусад ажалша коллективүүдтэ болоhон суглаанууд, мүн городой болон районуудай партийна, комсомолой эдэбхитэдэй суглаанууд Казахстанай КП-гэй ЦК-гай пленумэй шиидхэбэринүүдые hайшаагаад, бүлэг hурагшадай ямаршье үндэhэ баримтагүй ябуулгануудые буруушааhан, хулиганнуудта эсэргүү шиидхэхы хэмжээнүүдые абахын, городто гурим журам тогтоохын түлөө hанамжануудаа хэлэhэн байна. Энэ талаар бэелүүлэгдэжэ байhан ябуулгануудые ажалшад дэмжэнэ. Совет болон партийна зургаануудай бэелүүлжэ байhан хэмжээ ябуулгануудта тэдэнэр эдэбхитэйгээр хабаадана. Бүхы предприятинууд, эмхи зургаанууд, hургуулинууд, магазинууд, хүн зоной ажаhуудал хангалгын албан, городой транспорт hайнаар хүдэлнэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ШЭНЭДХЭН ХУБИЛГАЛГА —ГОЛ ЗОРИЛГО

Районой эхин ба цеховэ партийна организацинуудта, партийна бүлэгүүдтэ энэ жэлэй август-октябрь һарануудта тоосоото-һунгалтын суглаанууд үнгэргэгдэһэн байна. Эдэ суглаануудай эхилхэһээ урид КПСС-эй райком, тэрэнэй таһагууд болон партийна эхин организацинууд бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Партийна бүлэгүүдтэ, цеховэ болон партийна эхин организацинуудта тоосоото һунгалтын суглаануудые үнгэргэхэ болзор тодорхойлогдоһон, зохихо хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан байна. Тэдэ бүгэдэ КПСС-эй райкомой бюрогой заседани дээрэ, мүн партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Тоосоото һунгалтын кампаниин нэгэ онсо шэнжэнь хадаа парторганизацинуудай хүдэлмэриин онол аргые, дүршэлые шэнэдхэн хубилгалгын асуудалтай нягта холбоотой байгаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Иимэ шухала эрилтын КПСС-эй XXVII съезд дээрэ, мүн КПСС-эй ЦК-гай июниин (1985 он) Пленум дээрэ онсо табигдаһаниинь мэдээжэ. Суглаануудта хабаадаһан бүхы коммунистнууд Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха эрмэлзэлтэй байһанаа элирхэйлэн байна бшуу.

Тоосоото һунгалтын суглаануудай үедэ партийна эхин организацинуудай, мүн бүлэгүүдэй ажал ябуулга гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэһэн, дутуу дунданууд элирхэйлэгдэһэн, ябуулагдажа байгаа эмхидхэлэй болон үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ зүб сэгнэлтэ үгтэһэн байна.

КПСС-эй Уставай ёһоор районой партийна 35 бүлэгүүдтэ, цеховэ 4 болон эхин 17 парторганизацинуудта тоосоото һунгалтын суглаанууд болоо һэн. Эдэ суглаануудта тэдэнэй бүридэлдэ ородог бүхы коммунистнуудай 93 процентнь хабаадаа. Тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ 130 коммунистнууд хабаадаһан байна.

Партийна эхин болон цеховэ организацинуудай секретарьнараар, партгрупоргнуудаар нютаг зондоо хүндэтэй болоһон, дүршэлтэй коммунистнууд һунгагдаһан байна. Тэдэнэр хадаа хүн зониие дахуулжа, эмхидхэжэ шадаха, тэдэнэрэй урма зоригые бадаруулха бэлиг шадабаритай коммунистнууд гэжэ хэлэхэ байнаб. Ажалша коллектив бүхэнэй хүдэлмэрилэгшэд партийна организациингаа хүтэлбэри доро үйлэдбэриие хурдадхалгын, шэнэдхэн хубилгалгын ямаршье асуудалнуудые шиидхэхэ арга боломжотой.

Тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ үгэ хэлэгшэд шухала асуудалнуудта анхаралаа хандуулаа. Шүүмжэлэлшье дэлгэрһэн байна. Жэшээнь, коммунист К. Г. Молчанов суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Баргажан һууриндахи магазинуудай муугаар хүдэлдэг байһан тушаа, хүн зондо хилээмэ худалдаха хэрэгэй хүсэд гуримшуулагдаагүй байһан тушаа ажаглалта хэһэн байна. Тиихэдэ хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулха хэрэгтэ районно үйлэдбэриин управлениин хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа һулаар табина. Баргажанай оньһожоруулагдамал ой модоной ажахын партийна эхин организаци шүүмжэлэлдэ ороо һэн. Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунист В. И. Дергачев предприятиин гаргадаг продукциин шанар муу байдаг гэжэ тэмдэглээ. Жэшээнь, энэ предприятиин хүдэлмэрилэгшэд [illegible] наймаанда табихадань тон гүйсэгүй байдаг шуу.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд Баргажанай-Адагай оньһожоруулагдамал ой модоной ажахын партийна организациин [illegible]

Тоосоото һунгалтын суглаанууд [illegible]

[illegible]

Районой промышленнэ предприятинууд, колхоз болон совхозуудай [illegible]

Тоосоото һунгалтын кампаниин [illegible]

[illegible]

«Бурводстройн» нүүдэл-оньһожоруулагдамал колоннын, автотранспортна предприятиин, [illegible] районно үйлэдбэриин управлениин, Баргажанай түбэй заһабарилгын-механическа мастерскойн партийна организацинуудай [illegible]

Партийна эхин организацинуудай [illegible]

Тоосоото һунгалтын суглаанууд [illegible]

П. МАЛАНОВ,
КПСС-эй Баргажанай районой эмхидхэлэй таһагай инструктор.

ХУРДАДХАЛГЫН ЗАМААР

ЛЕНИНГРАДАЙ ХИДА[Й] ХОЛЫН ХАРААТА ХЭРЭГҮҮ[Д]

I. Шэнэдхэн хубилгалгын шэнжэ

Мүнөө үедэ, оронойн социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, ажабайдалай али бүхы талануудые шэнэдхэн хубилгаха, эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ талаар хаа хаанагүй ехэ юумэнэй хэгдэжэ байһан үедэ, түрүү дүй дүршэлые олоной шадабари болгохо, шэнэ онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ ябадал тон, шухала удха шанартай болоно бшуу. Энэ талаһаань хаража үзэбэл, Ленинград хотын гансашье промышленностьдань бэшэ, харин арадай ажахын бүхы һалбаринуудта һайшаамаар, жэшээ абамаар зүйлнүүд олон гэжэ үнинэй мэдээжэ. Энээн тухай хэблэлдэшье нилээд бэшэгдэһэн байха юм. Илангаяа 1984 оной августда ленинградайхидай зохёоһон табиһан «Интенсификация-90» гэһэн нютагай-һалбаринуудай комплексно программа бүгэдын анхарал татана. Тус программатай танилсахаяа, шэнжэлхэеэ, өөһэдынгөө байдалда даган хэрэглэхээ энээн руу олон тоото делегацинууд ерэдэг байна.

* * *

Энэ удаа Октябриин революциин алтан үлгы — Ленинград хотодо журналистнуудай бүхэсоюзна семинар боложо үнгэрөө. Үргэн дэлгэр Эхэ оронойнмнай нютаг нугануудһаа сугларһан журналистнуудай энэ һуралсал «Үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ талаар Ленинградай дүй дүршэл ба тэрэниие хэблэлдэ үргэнөөр тайлбарилан дэлгэрүүлгэ» гэһэн гол темэдэ зорюулагдаһан байха юм. Семинарта хабаадагшад хэдэн үдэрэй туршада элидхэл, лекцинүүдые шагнаа, промышленна предприяти болон эмхи зургаануудые ябажа хараа. «Интенсификация-90» гэжэ саг үргэлжын выставкэтэй танилсаа. Сүлөө сагтаа домог түүхэтэ, алдар солото энэ хотын үзэсхэлэн һайхан газарнуудые, памятнигуудые хаража, зүрхэ сэдьхэлээ доһолгон, һайхашаан бахархан ябаһан байнабди. Семинарта хабаадажа ерэһэнэй һүүлээр эдэ мүрнүүдые бэшэхэ, тобшо тэдыгээр хараһан, үзэһэнөө уншагшадтай хубаалдаха хүсэл түрөө бэлэй.

Семинарай бүхы хүдэлмэриие, эхиһээнь эсэс хүрэтэрнь, «Социалистическая индустрия» газетын ахамад редактор А. А. Баранов хүтэлбэрилөө.

Нэн түрүүн «Интенсификация-90» гэһэн программа: бодото дээрэнь бэелүүлгэ, шухала асуудалнууд, гол зорилгонууд» гэжэ һонирхолтойшье, һургаалтайшье элидхэлые КПСС-эй Ленинградска горкомой секретарь С. Г. Петров хэһэн байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй ябажа байхада, Ленинградта үйлэдбэриие эршэ түгэсөөр хүгжөөхэ, ашаг үрыень эрид дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүдые хараалаад, тусхай туршалга хэжэ эхилһэн байна. 1983 ондо ленинградайхидай үүсхэлынь дэмжэжэ, КПСС-эй ЦК «Эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэһэнэй ашаар арбан хоёрдохи табан жэлдэ экономикын эршэ түгэсөөр хүгжэлтые шангадхаха талаар КПСС-эй Ленинградска обкомой эрхилжэ байгаа хүдэлмэри тухай» тусхай тогтоол баталан абаа бэлэй. Тиигэжэ «Интенсификация-90» гэһэн программа табигдажа эхилээ һэн. Түрүүшын үедэ энэ программада 99 министерствэ болон албан зургаануудай 330 предприяти хабаадуулагдаһан байгаа. Харин мүнөө энэ программада хабаададаггүй предприяти болон эмхи зургаануудые олохонь бэрхэтэй. Бүхыдөө 2 мянга гаран предприяти хабаадана. Бэлэдхэлэй айхабтар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Эмхидхэлэй талаар энэ бүхы ажал ябуулгые хүтэлбэрилхэ тухай соведүүд партиин обкомдо, мүн тэрэшэлэн горком болон райкомуудта байгуулагдаа. Тэдэниие тус-тус партийна комитедэй нэгэдэхи секретарьнар толгойлдог байха юм. Ямар нэрэтэйб гэхэдэ, партиин обкомой дэргэдэхи экономическа ба социальна хүгжэлтын, эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэлгын Совет болоно.

Тэрэ гэһээр хоёр жэлһээ үлүүхэн саг үнгэрөө. Энэ үе соо юун хэгдээб гэжэ нүхэр С. Г. Петров дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн байна. Түбхын түрүүндэ тэмдэглэхэ юумэн гэхэдэ, тус программын ёһоор байгуулагдаһан эрдэмэй-үйлэдбэриин комплекснууд (НПК) һайн талаяа харуулаа. Эндэл эрдэм ухаанай түлөөлэгшэд болон үйлэдбэри дээрэ хүдэлэгшэд хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ нэгэдүүлжэ, шэнэ, дэлхэйн эрхим жэшээнүүдтэ хүрэмэ продукци бүтээдэг, тэрэнээ богони болзор соо, улам ехээр гаргадаг болоно бшуу. Энээниие «Буревестник», «Светлана» болон бусад нэгэдэлнүүд дээрэ байгуулагдаһан НПК-нуудай үрэ дүнгүүд гэршэлжэ үгэнэ.

Бүхы дээрэнь тоолобол, эрдэмэй-үйлэдбэриин комплекснуудые байгуулга энээхэн богони хугасаа соо товарна продукци гаргалгын хэмжээе 1,36 дахин, эрхим шанарай продукциин хубиие — 2,6 дахин, ажалай бүтээсые — 1,7 дахин дээшэлүүлжэ шадаа бшуу. 1 түхэригэй товарна продукци бүтээлгын гаргашануудые 132 процентээр хямдаруулаа. Тиихэдээ томо-томо нэгэдэлнүүд дотор элдэб һалбаринуудаар ондо-ондоо НПК-нууд байгуулагдажа болохо байна.

Энээнһээ улам саашаа гаража, арадай ажахын һалбаринуудай хоорондохи комплекснууд байгуулагдажа эхилһэн байна. Тиигэжэ мүнөө Ленинградта һалбаринууд хоорондын эрдэм-техникын 19 комплекс (МНТК) бии болонхой. Тэдэнэй бүридэлдэ эрдэм-шэнжэлгын, проектнэ, конструкторска эмхинүүд, туршалгын үйлэдбэри болон хэдэ хэдэн предприяти, эмхи зургаанууд ородог байха юм. Гол шухала зорилгонь гэхэдэ, эгээл шэнэ, түрүү техникэ зохёон байгуулжа туршаад, үргэн хэмжээтэйгээр гаргажа, оронойнгоо эрилтэнүүдые хангаха ябадал болоно. Гэбэшье гол продукциия эдэ предприятинууд бүтээдэг зандаал байха.

Ингэжэ эрдэм ухаанай туйлалтанууд сэхэ үйлэдбэри дээрэ түргэн нэбтэрүүлэгдэхэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ, дэлхэй дээрэ эгээл түрүү машина, техникэ, прибор болон бусад зүйлнүүд бүтээгдэдэг болохо байна гээшэ. Харин тэдэнэй үрэ дүнгүүдые, илангаяа робот, манипулятор болон бусад зүйлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ ушарнуудые «Интенсификация-90» гэжэ выставкэ дээрэ хаража боломоор байгаа. Илангаяа тоолон-тодорхойлгын техникэ гаргалгада ехэ анхарал хандуулагдана. Үйлэдбэриие болон хүтэлбэрилгын олон хэрэгүүдые автомат аргаар эрхилхэ, шэнэ түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые зохёон бүтээхэ асуудалнууд тус Программа дотор нэгэ бүлэг боложо оруулагданхай. Мүнөө автомат аргаар проект зохёохо, технологи бэлдэхэ ба үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ 58 системэ ашаглалгада оруулагдажа байнхай. Харин түсөөр оройдоол 40 системэ хараалагдаһан байгаа бшуу.

Ленинградта оронойн машина бүтээлгын, тиихэдээ орёо нарин автомат аргаар хүдэлдэг машина, түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг гол предприятинууд оршодог байна. Ушар иимэһээ гансашье шэнэ техникэ зохёон гаргаха бэшэ, харин өөһэдынгөө предприятинуудые техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ асуудал үргэн дэлисэтэйгээр шиидхэгдэнэ. Машина бүтээлгын 700 гаран түхэлэй продукци мүнөө үедэ дэлхэйн түрүү зэргэдэ гаранхай. Программаар хараалагдаһан шэнэ түхэлэй 300 машина, прибор болон автоматизациин хэрэгсэлнүүдэй гаргагдадаг болохонь дамжаггүй. Тэдэнэй тоодо мүнөө гаргагдадаг эгээл шэнэ, дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй турбогенераторнуудороно. Гэбэшье эндэ хүсэндэнь хүргэхэ зүйлнүүд олон. Юуб гэхэдэ, машина бүтээлгын һалбаринуудай гаргадаг бүхы продукциин оройдоол 62 процентнь эрхим шанартай гэжэ тодорхойлогдоно. Харин 1990 он хүрэтэр энээнэй хубиие 80 процент болгохо гэһэн зорилго табигдана ха юм.

Имагтал Ленинградта бүхы түрүү үүсхэлнүүд мүндэлдэг гэхэдэ, ехэ алдуу болохогүй. Жэшээнь, гүрэнэй тушаан абаха гурим анхан эндэл нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ бэлэй. Тэрэниие туршажа үзэһөөр хоёр жэл болобо. Һайн талаяа эли тодоор харуулаа. «Металлический завод», «Электросила» нэгэдэлнүүдэй, Невскэ заводой гаргадаг продукциин 90 процентнь мүнөө эрхим шанартай болонхой. Шанарай нормативно-техническэ эрилтэнүүдые тодорхойлдог документациие шэнэлхэ, тус-тус предприяти болон продукци бүхэндэ тааруугаар табиха талаар ехэ ажал ябуулагдана. Энэ хүдэлмэри СССР-эй Госстандарттай суг хэгдэдэг байха юм. Мүнөө гүрэнэй тушаан абалгын 48 эмхи зургаан байгуулагдажа, 800 гаран эрхим мэргэжэлтэд энээндэ хүдэлжэ эхилэнхэй. Мүн тэрэшэлэн конструкторнууд болон технологуудай салин хүлһые дээшэлүүлхэ, тэдэнэй харюусалга ба үүргыень үргэхэ талаар туршалга баһал эндэ эхилһэн байна бшуу.

Үшөө нэгэ шухала асуудал гэхэдэ, гол фонднуудые — машина, техникэ болон түхеэрэлгэнүүдые ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглалга болоно. Тэдэниие һайжаруулхынгаа хажуугаар хоёр-гурбан халаанда хүдэлгэдэг болохо талаар ехэ юумэн хэгдээ, хэгдэжэшье байна. Мүнөө түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэлгын халаанай коэффициент — 1,35 болоно, харин 1987 ондо — 1,6, 1990 ондо — 1,8 болохо ёһотой. Тиигэжэ хүдэлмэришэдэй 35 процентнь 1987 ондо үдэшын, һүниин халаануудта хүдэлдэг болохо ушартай. Энээнэй гансашье ажалай бүтээсэ дээшэлүүлнэ бэшэ, харин нилээд олон түхеэрэлгэ, үйлэдбэриин талмай ехээр су-

леөлэгдэжэ үгэнэ б[…]
бүгэдын ашаар […]
һүүл багта 12 мянган[…]
шэ станок, 65 мянган […]
жэн метр үйлэдбэри[…]
май сулөөлэгдөөд байга[…]
ноо үедэ 48 мянган […]
ёрдохи халаанда хүд[…]

Энээнтэй хамта су[…]
дэһэн түхеэрэлгэнүүдые[…]
багахан предприятин[…]
дамжуулан, үгэхэ, а[…]
ха асуудал шиид[…]
хэй. Үлүү болоһон[…]
бэриин талмайнуудые[…]
льна хангалга һайжа[…]
зорилгоор хэрэглэгдэн[…]
рим газарта амаралт[…]
лан, профилактори […]
спортын талмайнууд[…]
нүүлэгдэнэ. Үгышье […]
лово, кафе байгуула[…]
Мүн һүниин халаанда[…]
лэгшэдтэ эдеэ хоолой[…]
нүүдые тэдэнэй захил[…]
далдаха арга олгоһон[…]
Ингэжэ городой бүхы[…]
приятинуудые 2—3 ха[…]
хүдэлгэхэ асуудал […]
тайгаар шиидхэгдэжэ б[…]
Тэрэнэй тула ехэ юм[…]
дэ.

Илангаяа городой […]
нортын, эдеэ хоолой б[…]
далдаа наймаанай пр[…]
тинуудай, үхибүүдэй […]
зургаануудай хүдэлмэр[…]
графигта оруулагдаа[…]
шээнь, Ленинградай […]
һүниин 1 час 30 мину[…]
рэтэр, автобус болон […]
2 час болотор хүдэлн[…]
приятн бүхэндэ столо[…]
хүдэлжэ, энэ халаанд[…]
лэгшэд һүниин 3 час[…]
болотор халуун эдеэ […]
болоо. Мүн лэ үхибүү[…]
лон һуралсалай зур[…]
һунаагдаһан гуримаар […]
нэ. Энээнһээ гадуур […]
3-дахи халаануудта х[…]
шэдтэ тусхай хүнгэлэ[…]
үгтэнэ. Жэшээнь, үна[…]
эдеэлхэ гү, али зарим[…]
та оройдоо түлбэри[…]
эдеэлхэ гурим тодхоог[…]
Тобшолон хэлэбэл, б[…]
родой арадай ажахы[…]
ринууд гүн бодомжо[…]
энэ ехэ хэрэгтэ хандал[…]
на гэжэ онсолон тэм[…]
тэй. Манайшье респу[…]
да, илангаяа Улаан-[…]
тодо иимэрхүү хэмж[…]
дые даамгайгаар шиидх[…]
рэгтэй байна бшуу.

«Интенсификация-90[…]
һэн программа дотор […]
альна асуудалнууд т[…]
лагдажа, нэгэ ехэ хүб[…]
лоҗо ороһон байна. Т[…]
зохёон табиха хэрэгт[…]
хэдэн министерствэнү[…]
бан зургаанууд, эрдэм[…]
лэлгын институдууд, […]
на болон совет орган[…]
хэ хабаадуулагдаһан […]
юм. Эндэ хүн зониие […]
раар хангаха асууда[…]
шангаар табигдана.
«Главленинградстрой[…]
мянган дүрбэлжэн м[…]
майтай гэрнүүдые […]
ашаглалгада оруулна[…]
2000 он хүрэтэр бү[…]
ниие амяараа квар[…]
болгохын тула жэлдэ[…]
лионһоо дээшэ дүр[…]
метр талмайтай гэр[…]
бариха ёһотой боло[…]

Тэрэшэлэн соёлой, […]
рые хамгаалгын, […]
наймаанай ба ниит[…]
хоолой, ажаһуудалай […]
лэмжэ хангалгын эм[…]
гаануудые олошоруу[…]
дэлмэриие эрид һайж[…]
шэнэ барилга хэхэ, […]
транспортые алишье та[…]
нарижуулха талаар […]
хэмжээнүүд Програм[…]
тор нарин нягтаар то[…]
логдонхой.

Ингэжэ ленинград[…]
арбан хоёрдохи табан[…]
амжалта түгэсөөр […]
Үнгэрһэн арбан һарын […]
да үйлэдбэриин […]
хэмжээн 4,4 процент[…]
лай бүтээсэ 4,1 про[…]
ургаа. Энэнь түсэбөө[…]
лагдаһанһаа дээгүүр […]
гээшэ.

Семинар дээрэ үгэ […]
Ленинградай Журнал[…]
дай холбооной түрү[…]
«Ленинградская прав[…]
зетын редактор А. […]
сорбин үйлэдбэриие э[…]
гэсөөр хүгжөөхэ, түр[…]
дүршэл болон эрдэм[…]
кын туйлалтануудые […]
рүүлхэ талаар газета[…]
ябуулжа байгаа үргэ[…]
хүдэлмэри тухай […]
үгөө. Юуб гэхэдэ, эн[…]
до хэдэн областной […]
олон хэһэгтэй 100 га[…]
зетэ тоологдодог бай[…]
налистнуудай бэлиг […]
ри, эрдэм мэдэсэ дээш[…]
талаар бодомжотой, […]
гэлжын ажал ябуу[…]
юм.

Тэрэшэлэн Экономи[…]
дэм-шэнжэлэлгын инст[…]
директор, экономическ[…]
дэмэй доктор В. Н. […]
ко, СССР-эй Госплана[…]
гые даагшын орлогшо […]
Юнь гэгшэд ажахы эр[…]
гын шэнэ онол аргану[…]
циально-экономическа […]
жэлтые хурдадхаха а[…]
ломжонууд, мүн […]
үе сагай эрилтэнүүд[…]
дэлгэрэнгыгээр тогтой[…]
на. Тиихэдээ ленинг[…]
дай дүй дүршэлые г[…]
гөөр шудалха, хаа ха[…]
үргэнөөр дэлгэрүүлхэ[…]
жэ бүгэдын дадал ша[…]
болгохо гээшэ мүнөө у[…]
шухала гээд тэмдэг[…]

П. НИМА[…]
манай тусхай [...]

[Түгэсхэлынь удаадахи н[...] гараха].

МАЛ АЖАЛ — онсо тухала һамбари

ХАМТЫН ХҮСЭЛ ОРОЛДОЛГООР

— Эндэмнай шононууд бии болоод байна. Хүршэ «Дружба» совхозой хонидые баряа гэжэ мүнөөдэр дуулаабди. Һэргэг лэ байха хэрэгтэй, нүхэд,— гэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партбюрогой секретарь В. Н. Аюрзанаев В. И. Твердышевэй бригадын хонишодтой бидэниие танилсуулха зуураа, хэлэбэ.

— Владимир Намсараевич, аргагүй буу хэрэгтэй болохонь гээшэ. Дотоодын хэрэгүүдэй таһагһаа буу бариха зүбшэл һаядаа абажа, шаба, һомон, дари гэхэ мэтэ зүйлнүүдые бидэнэртэ үгөө һаатнай, ехэ һайн һэн. Бидэ хуушан хабхаануудаа заһабарилаад, табижархихабди. Тиигэбэл хүхэ зольбонуудтай туршахал байхабди,— гэжэ бригадирынь, жэбжэгэр бэетэй, дунда наһанай хүн, тоб байса дуугарба.

Вячеслав Иванович Твердышевэй бригадада гурбан хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр 556 эхэ хонидые даажа абанхай.

— Хонишоноор табадахи жэлээ хүдэлнэб. Гурбан жэлэй туршада эхэ хонидые харууһалнабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ зуун эхэ хониһоо 96 хурьга абаа һэмди. Бүхы арга боломжонуудаа сэгнэжэ үзэһэнэй һүүлээр энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха гэжэ шиидэбэбди. Мүн хонин бүхэнһөө 3,3 килограмм нооһо хайшалха гэһэн социалис уялгатайбди. Үбһэ тэжээл элбэг хүрэхөөр нөөсэлэгдэнхэй. Түл абалгаяа эрхимээр, эмхитэйгээр үнгэргэхэеэ зэһэнхэйбди,— гэжэ В. И. Твердышев хөөрэнэ.

Хонишодой гэр байрые адаглан харахада, яһала түбхинэнхэй. Нэгэ таһалгынь зүүн-урда буланда орон табяатай, хажуудань багахан стол, тэрээн дээрэхи магнитофонһоо дуу, хүгжэм зэдэлнэ. Зүүн-хойто таһалга соонь пеэшэн, хананань — аяга шанага, амһартануудтай таг, эдеэ хоол бэлдэхэ стол байна. Баруун таһалга соо ороходомнай 2 орон, хэдэ хэдэн номууд, газетэ болон журналнуудтай стол харагдана. Бригадын гэшүүн Е. И. Дьяков сэгаадагдаһан модон хана дээрэ гоё гээшын дангиные зуража, дууһахаяа байба. Энэ зураг тухайнь асуухадамнай, энеэбхилэн:

— Хун сагаан хурьгые эрхэлүүлэн, үнжэгэн зөөлэн нооһыень гоёхон дүүхэйн эльбэжэ байһые зураглахаяа һанаа хүм. Үглөөдэр гэрээ шэнээр сагаадахабди. Тиигэхэдэл энэ зурагаа дахин, үнгын шэрэ будагаар зурааха хүсэлтэйб,— гэжэ Евгений Ильич харюусаба.

Тус бригада үнгэрэгшэ жэлһээ ажахын тоосоогоор хүдэлдэг болонхой. Ажалай шэнэ онол арга хэрэглэжэ эхилһэнэй һүүлээр коллектив дотор хубилалтанууд болоо гээшэ гү гэһэн асуудалтайгаар бригадирта хандахадамнай, түр зуура бодолгото болоһоной удаа тэрэ ингэжэ харюусаба:

— Манай багахан коллективэй гэшүүн бүхэнэй ажалдаа харюусалгатайгаар хандалгые, ажалай журам алгадгүй сахилгые имагтал ажахын тоосоон хүмүүжүүлээ гэжэ һанагдадаг. Ажалаймнай эсэсэй үрэ дүнгүүд хүн бүхэнэй тодорхой ажалһаа, тус ажал хэрэгүүдэй шанар, ашаг үрэһөө сэхэ дулдыдаха юм. Тиимэһээ бүхы юумэн тоо бүридхэлтэй, сүлтанда эли тодо боложо үгэнэ. Иимэ эрхэ байдалда хүн бүхэнэй бүри һайнаар хүдэлхэ, нүхэдтөө туһалха гэжэ оролдодогынь ойлгосотой. Колхознайшье хэлсээтэ уялгануудаа саг болзор соонь дүүргэнэ. Хонидые харууһалха талаар колхозой зоотехмэргэжэлтэд бидэнэртэ зүбшэл заабари үгэдэг, саг үргэлжэ, шалгажа байдаг. Мүнөөдэршье тэдэнэр ерээ, загаһанай тоһо асархабди гэжэ хэлээд ошоо һэн. Отделениие эрхилэгшэ, манай агитатор И. Д. Раднаева үдэр бүхэндэ бидэниие эрьедэг. Автомагазинайшье ерэхэнь үсөөн бэшэ.

Вячеслав Ивановичай бригада М. Ц. Цыбеновагай бригадатай хамта үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр хонидойнгоо шэгнүүрые нэмээхэ талаар түсэбтэ даабарияа дүүргэжэ шадаа бэлэй. Тус ажахын хонишодой бригаданууд үнгэрэгшэ жэлдэ үйлэдбэрилһэн продукциингаа түлөө бүхыдөө 4091 түхэригэй нэмэлтэ түлөөһэ болон мүнгэн шан абаһан байна. Мүн сэхэ гаргашануудай хэмжээе алмаһанай түлөө ажахын хонишод 4296 түхэригэй нэмэлтэ түлөөһэ. шан болгожо абаа.

Тиигэхэ зуураа үшөө иимэ тоо, баримтануудые дурдахаа хүсэлтэйбди. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишод түсэбэйнгөө шухала хоёр даабариие дүүргэжэ шадаагүй. Нэгэдэхеэр, хонидой шэгнүүрэй нэмэлтые 589 центнертэ хүргэхэ ёһотой аад, оройдоол 495 центнертэ хүргөө, 177,9 центнер нооһо тушааха ёһотой аад, 151 центнер тушааһан байна. Район доторшье абаад харахада, урмашамаар үрэ дүнгүүд үсөөн гэжэ хэлэлтэй. Район соо бүхыдөө эхэ хонидой 30 һүрэг тоологдоно. Һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй туршада хонин бүхэнһөө дунда зэргээр оройдоол 2,8—3,2 килограммһаа дээшэ бэшэ нооһон хайшалагдана, зуун эхэ хониһоо дунда зэргээр 60—70 хурьган абтана. Тушаагдадаг хонидой дунда зэргын шэгнүүр 35 килограммһаа дээшэ гарадаггүй, харин үнгэрэгшэ жэлдэ оройдоол 33 килограмм болоһон байна. Гүрэндэ тушаагдаһан 10384 толгой хонидой 32 процентнь дунда болон дээдэ зэргын тарган, харин үлэгшэ 68 процентнь дундаһаа доогуур шадалтай, туранхай гэжэ сэгнэгдэһэн гээшэ.

Хонин ажал һэргээхэ, шэнэдхэн хубилгаха гэһэн шухала зорилго бэелүүлгэдэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, хонишодой оруулалсаха хубита тухай хөөрэжэ үгэхые ажахын партбюрогой секретарьта хандабабди.

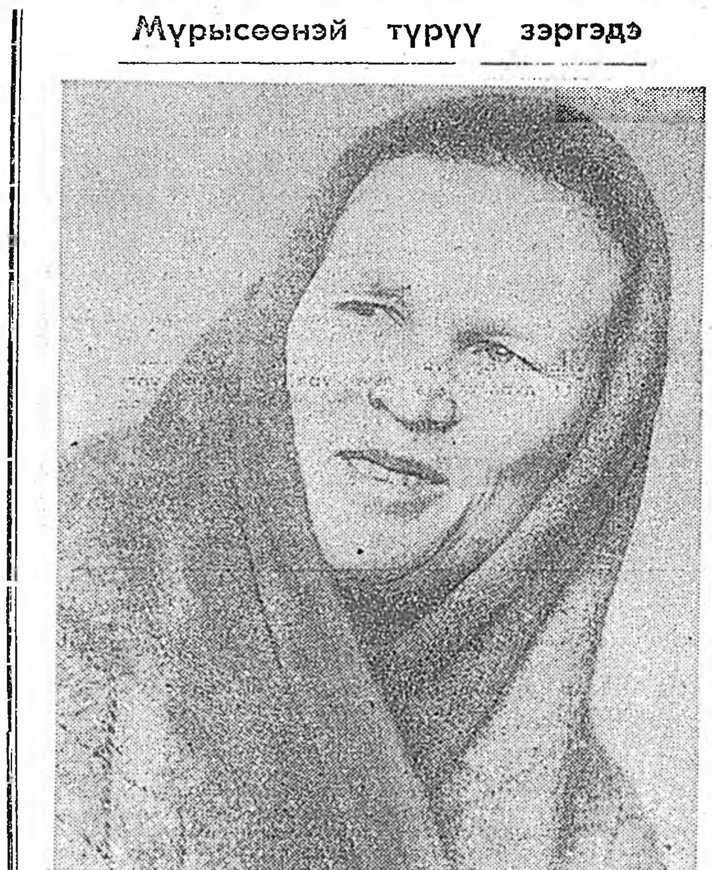
— Энэ асуудал шиидхэхын тулада нэн түрүүн түл абалгын, хурьгадые түлжүүлгын, шахан т а р г а л у у л г ы н ажал бодомжотойгоор э м х и д хэхэ шухала. Нарай х у р ь г а д а й, эхэ хонидой харууһалалгада табигдадаг бүхы зооветеринарна э р и л т э н ү ү д ы е гүйсэд дүүрэнээр бэелүүлжэ шадаа һаа, абтаһан хурьгадаа гарзагүйгөөр түлжүүлхэ аргатайбди. Тиигээл һаа ажахы дотор зуун эхэ хониһоо дунда зэргээр 90-һээ үсөөн б э ш э хурьгад абтаха зэргэтэй. Колхозоймнай хонишод байгша үбэлжэлгын үедэ эршэтэйгээр хүдэлжэ, түл абалгаяа эрхимээр үнгэргэхэ хүсэлтэй. Ажахын партийна организациин зүгһөө, колхозой правлени болон профкомой зүгһөө, зооветмэргэжэлтэдэй зүгһөө энэ талаар яһала хүсэл оролдолго гаргагдана гэжэ һанахаар,— гээд В. Н. Аюрзанаев харюусаа һэн.

Бүхы үндэр үрэ дүнгүүд, ажалай амжалтанууд хүн бүхэнэй бодото, үнэн сэхэ ажал хэрэгүүдһээ үндэһэтэй гээшэ ааб даа. Тиимэһээ нэн түрүүн ажалша хүндэ, хонишондо, тэрэнэй ажабайдалда ажахын хүтэлбэрилэгшэд онсо анхарал хандуулна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ажахын һаалишад болон хонишодые гэр байраар хангалгын асуудал шиидхэгдэнхэй. Байгша ондо хоёр квартиратай гурбан гэр баригдаһан байна. Ерэхэ жэлдэ үшөө найман гэр б ү л э ш э н э байрануудта түбхинэхэ. Колхозой түб һууриндахи хүүгэдэй саадта хонишодой үхибүүд түхэрэен сүүдхэ соо байха аргатай юм. Худалдаа наймаанай комплекс баригданхай. Тус комплексдо промышленна эд бараанай, эдеэ хоолой продуктнуудай магазинууд, мүн бууза шанадаг газар гэхэ мэтэ оршодог. Энэ жэлдэ Шэнэ Буусада бани баригдаа.

Ажахын хонишодой дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай партбюрогой, колхозой правлениин, профкомой хамтын шиидхэбэри абтанхай. Мүрысөөнэй ябасые бултанда саг үргэлжэ мэдээсэхэ, тэрэнэй үрэ дүнгүүдые саг соонь согсолжо, дуулгахе хэрэг эмхитэй, гуримтай болгохо тухай тэрээн дотор зааганхай. Хонишодые соёлой, худалдаа наймаанай талаар хангалгые бүри һайжаруулха шухала. Элхиин соёлой-спортивна комплексын бүридэлдэ ородог Шэнэ-Буусын соёлой байшангай (даагшань И. Д. Цыбикова) хүдэлмэрилэгшэд хонишодые хангаха хүдэлмэриеэ эдэбхижүүлхэ ёһотой.

Т. САМБЯЛОВА.
Загарайн район.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

Буряадай АССР-эй габьяата малшан Наталья Давыдовна Пермякова Прибайкалиин районой «Прибайкальский» совхозой Мостовско һүнэй фермэдэ 17 жэлэй туршада хүдэлжэ ябана. Энэ фермын 6 һаалишад район соогоо түрүү зэргэдэ ябадаг. Ажалай ветеран Наталья Давыдовна мүнөө 25 үнеэ һаана. Тэрэ һүүлэй мэдээгээр үнеэн бүриһөө 3000 килограммһаа үлүү һү һаагаад байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Д. Пермякова.
С. БАЛДУЕБАЙ фото.

ҺАЙН БЭЛЭДХЭЛТЭЙ УГТАХАБДИ

Ерэхэ жэлэй хабарай тариалгада бэлэдхэл хаа хаанагүй үргэнөөр ябуулагдажа байна. Бидэ сеялкэ, плуг, культиватор, борной болон катогуудаа үшөө зун байхадань бэлэн болгоо һэмди. Энэ шухала хэрэгые машина, техникэ хадагалдаг хашаагай эзэн Семен Семенович Голубев эрхилнэ. Тэрэ техникэ заһабарилха хүдэлмэридэ түрүүшынгээ жэл хүдэлнэ бэшэ. Энэ хүмнай жэл бүхэндэ энэ харюусалгатай хаһые үнгэргэдэг заншалтай юм.

Совхоз доторнай ДТ-75 түхэлэй 15 трактор тоологдоно. Тэдэнэй найманиинь энэ жэлдэ заһабарилагдаха ёһотой. Бидэ мүнөө гурбан трактораа Тохойн заһабарилгын-техническэ предприятида абаашанхайбди. Бэшыень өөһэдынгөө хүсөөр бэлэн болгохобди. К-700 түхэлэй гурбан трактораа ГОСТ-ын гуримай ёһоор үбэлэйнь хадагалаанда табяабди. Иимэ хүсэ ехэтэй хоёр трактораа РТП-гэй техническэ талаарнь хангадаг станцида эльгээнхэйбди. МТЗ түхэлэй 18 тракторнай хуу бэлэн гэхэдэ болохо. Мүнөө эдэ техникэ ажахын элдэбын хүдэлмэридэ хэрэглэгдэжэ байна.

Уһалууриин техникэ тухай хэлэхэдэ, «Сигма» түхэлэй хоёр станци бэлэн болгогдоод, үбэлэй хадагалаанда табигданхай. Уһа сасадаг дүрбэн түхеэрэлгэмнай оройдоол үнгэрһэн зун хүдэлгэгдөө юм. Тиимэһээ тэдэнээ техническэ талаарнь харууһа хээд, хадагалаанда табяабди.

Манай совхозой комбайнернууд районойнгоо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай жэшээгээр шэнэ жэл болотор бүхы комбайнуудаа бэлэн болгохоор хараална. Ехэл дулаан намар боложо, бидэ олонхи комбайнуудаа заһабарилһан байнабди. Мүнөө бүхы 16 комбайн үбэлэй хадагаламжада табигдаа.

1987 оной хабарые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха бата найдамтай үндэһэ һуури табинхайбди. Энэ шухала хаһые богони агротехническэ болзорто үнгэргэхэ арга боломжотойбди.

Н. КУЗЬМИН,
Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой ахамад инженер.

Совет орон дотор

«ИСКУССТВЫН БА АЖАЛАЙ ХОЛБООН»

МОСКВА. Эндэхи академическэ Бага театр һаяхан хүдэлмэришэдые суглуулһан байна. «Искусствын болон ажалай холбоон» гэһэн уряа доро эндэ үдэшэ үнгэргэгдөө.

«Серп и молот» заводой металлургнууд, Москва шадарай Одинцовско ба Красногорско районуудай хүдөөгэй ажалшад эндэ суглараа. А. Кудрявцевай пьесээр «Иван» гэһэн зүжэг артистнар тэдээндэ зорюулжа харуулһан байна. Харин һүүлдэнь артистнар айлшадаа сценэ дээрэ гарахыень уряа. Зохёохы харилсаа холбоон тухай шэнэ договорнууд болон хэлсээнүүд баярай орshон байдалда баталагдаһан байна.

Мүнөө тэдэнэр абаһан уялгануудаа дүүргэхэ зэргэтэй болоно. Уран һайханай бүлгэмөөрхидтэ туһалха, коммунис субботнигуудые хамтаараа үнгэргэхэ, искусство тухай хөөрэлдөөнүүдые [...], нэгэ нэгэндээ тоосохо. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, тэдэнэй хэхэ ёһотой шухала хүдэлмэринь ехэ. Ёһын тэдысэ бэшэ, харин али алиндаа туһатай байхаар энэ хүдэлмэри үнгэргэхэ гээд тэдэнэр хараална.

[illegible]

«МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН» ГЭҺЭН КОНКУРСДО ЕРЭҺЭН ОЧЕРК

ХУБИЛДАГГҮЙ ХҮСЭЛ ЭРМЭЛЗЭЛ

[illegible]

Н. П. Табинаевада тиимэ шанар оройдоо үгы. Урдахяа үлүү дутуугүй — байһан соонь дүүргэдэг заншалтай.

— Зоной урда гараад байхадаш, тэдэнэр нюдэ рууш шагаанхай, юу хэлэгшэ аабши гэһэндэл, хүлеэгээд һуудаг. Тэ- [illegible] боб. Хурялгые һая дүүргээд байһан намарай элдин үе һэн. Талха тарягаар хоол хэжэ, амидардаг болоһон эртэ урдын хүнүүд, ухаан бодолойнгоо хүсөөр боро юрьеэнһээ һалажа, оршолон дэлхэй юунһээ эхитэйб гэһэн дээ-

[illegible]

— Манай ажабайдалай, ёһо заншалай бүхы үндэһэ һуури табиһан хүнэй зохёолнуудые шудалаагүйдэ аргагүй гэжэ бүри институтда һураханаа хойшо ойлгоо һэм.

Удаадахи ерэлгэндээ Сэлэндүүмын дунда һургуулиин Ленинскэ таһалгатай танилсаа һэмди. Тэрэнэй хүдэлмэриие мүн лэ Наталья Петровна хүтэлбэридэг байна. Табан жэлэй саана нээгдэһэн энэ таһалга тус һургуулиин һурагшадые В. И. Ленинэй ажаябадалай жэшээ дээрэ хүмүүжүүлгын ёһотой түб боложо, гансал район соогоо бэшэ, харин гадууршье мэдээжэ болонхой. Энэ таһалгада ороһон хүндэтэ айлшадай гараа табидаг дэбтэрые ирахадамнай, ехэ һонирхолтой байба. Уран зохёолшод Ц-Ж. Жимбиев, Л. Тапхаев, Э. Манзаров, Загарайн районой һургуулинуудай директорнууд, багшанарай мэргэжэлээ дээшэлүүлгын институдай методистнууд, Монгол ороной Сэлэнгэ аймагай Алтан Булаг сомоной 8 жэлэй һургуулиин захиргаанай зүгһөө Пүрэвсүрэн, Сундуй, Арюунха гэгшэд хараһанаараа сэдьхэлээ ехэтэ хаһанаа мэдүүлээ.

— Эндэ ябуулагдадаг бүхы хүдэлмэриие Ленинскэ таһалгын совет хүтэлбэридэг юм. Эдэбхитэдынь хэдэн бүлэг боложо, хубааранхай. Тусхайлбал, бэшэг абалсалгын, экскурсоводуудай, түүхэшэдэй, шэмэглэгшэдэй бүлэгүүд эндэ бии. Советэй заседани дээрэ түсэб баталжа, даабаринуудые гэшүүдэйнь дунда хубаагаад, дүүргэлтыень хинадагбди. Тиихэдэ хүдэлмэриин тус тус шэглэлнүүдээр үнгэргэгдэдэг практическа хэшээлнүүдэй үедэ советэй гэшүүд, эдэбхитэднай хэһэн, түйлаһан тухайгаа тоосодог,— гэжэ Н. П. Табинаева хөөрэнэ.

Ленинскэ таһалгын шэмэглэлынь ехэ һайн. Хоймортонь улаан пластик дээрэ — Ленинэй дүрэ. Үргэлжэ табяатай шэллэмэл хайрсагууд соо «Ленин — Октябриин революциие ударидагша», «Ленин ба үхибүүд», «Ленинэй дурасхаалта газарнууд» гэхэ мэтэ темэнүүдээр материалнууд харагшадай анхаралда дурадхагдана.

[illegible] дэй бүлэнүүдтэ туһалха. Душэ гаран жэлэй үнгэрһэн хойно түрэл һургуулидаа болоһон уулзалгада хабаадахаяа Татарай АССР-һээ ерэһэн Накия Сафарова (Фатыхова) Сэлэнгын талада доро дохин, нютагайхидта, һургуулиин коллективтэ сэдьхэлэйнгээ гүнһөө гараһан үгэнүүдые хандуулаа һэн. Ленинскэ таһалга соо тэрэнэй хэһэн тэмдэглэлнүүд хадагалагдадаг.

Һуралсалай байгша оной эхиндэ Сэлэндүүмын һургуулиин наймадахи классай һурагша, Ленинскэ таһалгын советэй гэшүүн Саша Жигжитов Приморини хизаартахи ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Океан» гэжэ лагерьта амархадаа, «Моя Родина — СССР» гэһэн маршрудаар шэнжэлгэ хэдэг эдир аяншалагшадай бүхэсоюзна следто хабаадаа. Тэрэ һургуулиингаа пионерэй организациин түүхэ тухай һонирхолтой элидхэл тэндэ уншажа, грамотаар, номоор шагнагдаа бэлэй.

— Наталья Петровна манай ябуулдаг бүхы хүдэлмэриие хүтэлбэридэг гээшэ. Алдуушье хэхэдэмнай, хүлисэл ехэтэйгээр хандадаг. Юрэдөөл, үзэл сурталай талаар ёһотойл ударидагшамнай гээшэ, — гэжэ Саша хэлээ һэн.

Байгша ондо Н. П. Табинаева тэрэл полит-һургуулияа хүтэлбэрилһэн зандаа.

— Совхозой директор А. Н. Буиновтай ээлжээгээр хэшээлнүүдые үнгэргэнэбди. КПСС-эй XXVII съезд дээрэ найруулагдаһан хурдадхалгын хараа бодолые бэелүүлгэдэ коллективэй оруулха хубитые һуралсалайнгаа үедэ тодорхойлнобди,— гэжэ пропагандист хөөрэнэ.

Хэдэн жэлэй туршада Наталья Петровна полит-һуралсал хүтэлбэрилхэ, Ленинскэ таһалгын хүдэлмэри залан шэглүүлхэ уялгануудаа урагшатайгаар дүүргэжэ ябана. Сэлэндүүмын хуурай талада нютагжаад, хүн зонойнь дунда хүндэтэй болоо. Теэд аяг зангынь хубилжа, ондоо болодоггүй. Урданайхидаал даруугаар энеэбхилэн, үдэр бүриингөө ажалые үрэ түгэсөөр үргэлжэлүүлэн, эрдэм бэлигээ олоной хэрэгтэ зорюулжа ябадаг.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

Декабриин 21-дэ — Советскэ Союзай Маршал К. К. Рокоссовскиин түрэһөөр 90 жэлэй ойдо

Манай хитэ

ЭСЭГЭ ОРОНДОО ҮНЭН СЭХЭЭР АЛБА ХЭЛГЫН ЖЭШЭЭ

Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, Советскэ Союзай Маршал К. К. Рокоссовский Коммунис партяар хүмүүжүүлэгдэһэн, сэрэгэй искусствын совет һургуулиие һүлдэлэн харуулһан элитэ ехэ полководецуудай дунда дээгүүр һуури эзэлнэ. Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, армиин генерал А. П. Белобородов бэлигтэй бэрхэ полководец тухай ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ хөөрэбэ:

— 1941 оной намар һэн. Совинформбюрогой мэдээсэлнүүд урма баяр түрүүлмэ бэшэ байгаа: совет-германиин бүхы фронт дээрэ фашис Германиин һураггүй булюу хүсэнүүдэй дайшалта доро Улаан Армиин сэрэгшэд гал дүлөөр соробхилһон хото городуудаа, һуурин тосхонуудаа хархис дайсанда орхижо, зүүн тээшээ сухариха баатай болоһон байгаа.

Манай дивизиин октябриин тэн багта Алас-Дурна зүгһөө баруулжаа шэглүүлэгдэн эльгээгдэхэ замдаа Совинформбюрогой мэдээсэлнүүд соо «Командир Р.» гэгшын сэрэгшэдэй амжалтатай ябуулганууд тухай дууладаг байгааб.

«Октябриин 18. Командир Р. гэгшын частьнуудай сэрэгшэ бүхэн үхэлэй аюулда оробошье, дайсаниие Москва тээшэ табихагүй гэжэ батаар шиидэнхэй... Командир Р. гэгшын частьнууд эмхидхэл һайнтай, эрэлхэг зоригтой байһаараа шалгарна...»

«Командир Р.» Энэ үзэгэй саана хэн далдалагдана гээшэб? Уданшьегүй энэмнай элирбэ. «Командир Рокоссовскиин частьнууд дайсанай үсэд нэтэрүү, хатуу шанга добтолгые эрэлхэг зоригтойгоор тогтоожо үргэлжэлһөөр...» гэжэ газетэнүүд мэдээсэдэг һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо Константин Константинович Рокоссовскиин нэрэ бүхы орон доторнай, бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Тэрээнтэй ходо ходо уулзаһандаа, тэрэнэй хүтэлбэри доро дайлалдаһандаа, коммунистын эрилтэ ехэтэй залан сэхэ байһые ёһотойгоор сэгнэһэндээ, Эхэ орондоо, арад зондоо тэрэнэй дуратай байһанда, хархис дайсадые үзэн ядадагтань би омогорхолтойб, баяр жаргалтайб. Манай 78-дахи стрелково дивизи Москва шадар Волоколамска шэглэл тээшэ ерэжэ, Рокоссовскиин командалжа байһан 16-дахи армиин бүридэлдэ оробо. Ноябрь һарын эхин багта бидэ уулзаа һэмди. 1929 ондо тэрэниие мэдэдэгтэмнил адли, армиин командир үнөөхил түбшэн даруу, соггой хүхюун, энэрхы дулаан сэдьхэлтэй байһан юм. Тиихэдэ КВЖД-дэ болоһон хёмороо зүришэлдөөтэ байлдаануудта комбриг Рокоссовскиие түрүүшынхеэ хараа һэм. Би стрелково ротын политрук ябааб. Тэрэнэй хүтэлбэрилһэн Кубаниин морин сэрэгэй табадахи бригада дайсанай бүлэглэлые һамна бута сохёо бэлэй.

Москва шадар болоһон байлдаанда Рокоссовскиин командалһан 16-дахи арми шухала үүргэ дүүргэбэ. Олон жэлэй үнгэрһэн хойно Константин Константинович иигэжэ дурсан хөөрэдэг һэн: «Шанга байлдаануудта һуларуулагдаһан, ехэ гээгдэлдэ ороһон, манай арми альганайшье шэнээн түрэл газарайнгаа түлөө эрэлхэгээр дайлалдажа, хархис дайсанда хатуу шанга сохилто үгэһэн байгаа...»

Рокоссовский алдарта, ехэ наһа наһалба. Тэрэ Великие Луки хотодо түмэр замшанай бүлэдэ түрэжэ, 14-тэйһөө хойшо хоолойгоо тэжээхэ баатай болоо һэн. Нэгэдэхи империалис дайнда хаанта армида алба хээ. Агууехэ Октябриие залуу драгун бүхы зүрхэ сэдьхэлээрээ халуунаар угтажа, революционно үзэл бодолтой солдадуудай тоодо түрүүлэн улаан гвардида ороһон байгаа. 1919 ондо тэрэ большевик, улаан командир болобо. Морин сэрэгшын хабаадаһан байлдаануудые, добтолгонуудые тоолон тодоруулхын аргагүй. Улаан Тугай гурбан орден хадаа К. Рокоссовскиин эрэлхэг зоригой, баатаршалгын ба шэн габьягай түлөө ёһотойл шагнал болоно.

Граждан дайнай байлдаанууд үнгэрбэ. Гэбэшье совет арад удаан саг соо амгалан тайбанаар ажаһуугаагүй. Гитлеровскэ Германиин харата муухай, ээрхэг түримхэй добтолго амгалан тайбан байдалые таһалдуулаа һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилбэ. Эндэ түрүүшээр корпусой командир, удаань арми болон фронтые командалагша генерал К. Рокоссовскиин полководецой бэлиг шадабари гүйсэд дүүрэнээр элирһэн байгаа.

Сталинград шадар болоһон түйлай ехэ, хатуу шанга байлдаанай үедэ К. Рокоссовскиин ударидаһан Донской фронт бусад фронтнуудтай хамта Паулюсай армиие бута сохёо һэн. Курска дүхэригтэ болоһон байлдаанай үедэ, Белоруссиие сүлөөлэлгэдэ Рокоссовскиин командалһан сэрэгшэдэй баатар габьятайгаар дайлалдаһан тухай Москва нэгэтэ бэшэ салют үгэһэн юм.

Зүүн Пруссида, Померанида, Берлиниие эзэмдэн абахын түлөө байлдаануудта дайшалхы амжалтатай ябуулгануудые хэһэнэй түлөө Верховно ахамад командалагшын захиралтанууд соо полководецой нэрэ нэгэтэ бэшэ дурдагдаһан, тэмдэглэгдэһэн түүхэтэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө К. К. Рокоссовский Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн юм. 1944 оной июнь һарада тэрэ Советскэ Союзай Маршал болоо һэн. Полководецой эгээл үндэр дээдэ орден — «Илалтын» орден тэрээндэ барюулагдаһан байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр Константин Константинович дайнай баян дүй дүршэлые улам эршэмтэйгээр шудалжа, залуу үетэндэ дамжуулһан байгаа. Илаха эрдэм ухаанда, манай арадай, Коммунис партиин хүтэлбэри доро манай Эсэгэ ороной дайсадта эсэргүү тэмсэлдэ манай арадай, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй олоһон агууехэ ёһо заншалнуудые нангинаар сахижа ябаха, арьбадхаха шадабарида тэрэ совет сэрэгшэдые һургадаг байгаа.

Советскэ Союзай Маршал К. К. Рокоссовскиин бүхы баатаршалгата ажабайдал, тэрэнэй алдарта дайшалхы зам хадаа партиин хэрэгтэ, совет арадта, социалис Эхэ орондоо хэлбэришэгүй үнэн сэхээр алба хэлгын зориг бадаруулма гэршэ жэшээ болоно.

(ТАСС).

ҮЛЬГЭРШЭДЭЙ АЖАБАЙДАЛҺАА

[illegible] нэй «Калевалатай», немецэй «Нибелунгнууд тухай дуунтай», французай «Роланд тухай дуунтай», казахай «Ковландытай», киргизэй «Манастай», хальмагай «Джангартай», украинецуудай, грузинуудай, узбегүүдэй дуунууд-поэмэнүүдтэй зэргэлээд, буряад арадай ухаан бэлигээр мүндэлүүлэгдэһэн «Гэсэр», «Аламжа мэргэн», «Хараасгай мэргэн» гэхэ мэтэ зохёолнууд жагсана. Арадай сэсэн үгэ, найруулгын нүлөөн доро байһан үльгэршэд уран һайханай үндэһэн соёлые үүсхэһэн байгаа. Үльгэршэд, арадай поэдүүд бэшэмэл мэргэжэлтэ литературын — буряадай үндэһэн поэзиин, прозын, драматургиин үндэһэ һуури табяа һэн.

Имагтал арадай зохёолнуудые гүйсэдхэдэг хадань бэшэ, харин арадтаяа хамта, тэрэнэй баяр баясхалангые, уйдхар гашуудалыень хубаалдажа, һанал бодолыень хадуужа ажаһуудаг тула үльгэршэдые арадай гэжэ нэрлээ юм. Тиихэдээ т э д э н э р аман зохёолые минил дэлгэрүүлнэ бэшэ, харин нийтын ажал ябуулагшад, ажалшадай хүсэлэнгүүдые элирхэйлэгшэд болоно бшуу»,—гэжэ автор оршол соо бэшэнэ.

Соёлой гүн ехэ баялигые манда үлөөһэн үльгэршэдэй оюун бодолые эрдэмтэ тодо хурсаар харуулаа. Үльгэршэдэй абари зан, хүн шанарые шэнжэлхэ асуудалнууд б у р я а д а й фольклористикада үшөө хүсэд тайлбарилагдаагүй. Дуушадай ажабайдал, ажал ябуулга, зохёохы ажалай талаар тэдэниие тэдхэлэг оршон байдал, зохёолнуудай бүридэл, түүрээлгын түхэл маяг гэхэ мэтэ асуудалнууд мүн лэ һайн шэнжэлэгдээгүй. Эдэ дутагдалнуудые Р. А. Шерхунаевай ном зарим тэды хүсэлдүүлнэ.

Үльгэршэдэй ажал ябуулгые шэнжэлхэдээ, автор ехэ материалнуудые суглуулаа юм. Нэгэтэ бэшэ нютагтань ошожо, тэдэниие мэдэхэ хүнүүдтэй уулзаһан, ажабайдалдань хабаатай баримтануудые тодорхойлһон, шалгаһан байна. Революциин үмэнэхи, совет үеыншье хэблэлэй мэдээнүүд, СССР-эй АН-най СО-гой Буряадай филиалай, Яхадай филиалай Хэлэ, литература болон түүхын институдай, Востоковедениин институдай Ленинградай отделениин, Москвадахи Гүрэнэй литературна музейн, СССР-эй Литература болон искусствын түбэй гүрэнэй архивай фонднуудта хадагалагдадаг гар бэшэгүүд ном соо үргэнөөр хэрэглэгдээ.

Хойто жэлдэ хэблэгдэхэ Р. А. Шерхунаевай «Буряад арадай үльгэршэд» гэһэн номой 2-дохи хубида Платон Степанов, Аполлон Тороев, Папа Тушемилов болон бусад тухай очеркнууд үгтэхэ юм.

А. СОДНОМОВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» газетэдэ дэгшэһэнэй һүүлээр

«ЭМДЭҺЭНЭЭ ХЭЗЭЭ ЗАҺАХАБ?»

Иимэ гаршагтай шүүмжэлхы статья манай газетэдэ байгша оной октябриин 12-то толилогдоһон юм. «Бурятскмясоагропром» нэгэдэлэй мэдэлэй байрын гэр бариха үедэнь 12-дохи дунда һургуулиин спортивна талмайн хашаа хорёо, спортивна түхеэрэлгэнүүдынь һандаагдаһан, барилгашадай зүгһөө «заһахабди» гэһэн найдуулга үгтэһэн аад, жэлэй туршада энэ найдуулгань бэелүүлэгдээгүй байгаа.

Шүүмжэлхы энэ статьягай үндэһөөр ямар хэмжээнүүдэй абтаһан тухай нэгэдэлэй барилгын талаар директорэй орлогшо В. В. Дунаев редакцида иимэ харюу үгэбэ.

«Статья соо заагдаһан баримтанууд тон зүб. Горгүйсэдкомой УКС энэ гэр бариһан юм. Гэбэшье эмдэрһэниие заһахыемнай манда даалгахадань, болзорыень унжагайруулжархёобди. Тиин уданшьегүй хэмжээнүүдые абажа, байгша оной ноябриин 10-һаа 15 болотор һургуулиин дэргэдэхи түмэр хашаа хорёо заһабарилагдаа, һууридаа тодхогдоо. Дахинаа шэнэ барилгын проект табихадаа, нэгэдэлэй СМУ-гайхид һургуулиие хараадаа абаха ёһотой гэжэ статья дотор заагданхай. 198 һууритай хамтын байра барилгада участок үгтэхэдөө, микрорайоной хүгжэлтын саашанхи түсэбтэй зохилдуулагдаа, горгүйсэдкомдо харагдажа үзэгдөө».

[illegible] тоогдонхой. Чианай барилгашад ажалай хэдэ хэдэн үүсхэлнүүдые гаргаһан байха юм. КПВ-гэй боложо байгаа VI съездын хүндэлэлдэ абаһан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа дүүргэһэн тухайгаа элидхээд, ерэхэ жэлэй эсэс тээшэ Чианай ГЭС-эй түрүүшын объектнүүдые ашаглалгада оруулха даабаринуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэбди гээд ГЭС-эй коллектив найдуулна.

ГАВАНА. Уралан нарижуулагшадай болон ухаалан зохёогшодой национальна нэгэдэл (НАРИ) болбол орон дотор социалис общество байгуулхадань Кубын ажалшадай найдамтай туһалагшань болоно, гээд эндэ боложо үнгэрһэн тус эмхиин хоёрдохи съезд дээрэ Кубын Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кубын ажалшадай профцентрэй генеральна секретарь Роберто Вейга мэдүүлбэ. 300 гаран делегат, мүн тэрэшэлэн Советскэ Союзай, Чехословакиин болон ГДР-эй түлөөлэгшэд съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Ороной экономикые саашадань хүгжөөхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ ба продукциин шанарые һайжаруулха талаар Кубын Компартиин болон республикын правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ 75 мянган уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшод шухала үүргэ дүүргэнэ, гээд Р. Вейга зааба. Гансал үнгэрһэн табан жэлдэ арадай ажахыда 41 мянган уралан нарижуулгын дурадхал нэбтэрүүлэгдэжэ, 1 миллиардһаа дээшэ песо алмаха арга олгоһон байгаа гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС · АПН

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЖАГСААЛ НИКАРАГУАДА ЕРЭБЭ

МАНАГУА. «Бидэнэртэ амгалан тайбан байдал хэрэгтэй!» — гэһэн эб найрамдалай жагсаалай Манагуада хүрэжэ ерэһэндэ зорюулагдаһан олоной хабаадалгатай митингын үедэ Карлос Фонсекын нэрэмжэтэ Революциин түбэй талмай дээрэ суглараһан Никарагуагай олон мянган хүн зон хашхаралдаба.

Эб найрамдалай жагсаалда хабаадагшад Национальна сүлөөрэлгын Сандинис фронтын хүтэлбэриин ороной правительствын түлөөлэгшэдтэй хамта Никарагуагай ниислэл хотын үйлсэ гудамжануудаар үнгэрэн гарахадаа, бэеэ даадаһан республикын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха гутамшаг муухай политикаяа болюулха эрилтэтэйгээр США-гай захиргаанда хандаба. Саашадаа амгалан тайбанаар ажаһууха талаар дэлхэйн бүхы арадуудай этигэл найдалай һүлдэ болохо зүла-галые Никарагуагай президент Даниэль Ортегэдэ тэдэнэр барюулаа.

КАБУЛ. Афган арадай ажалай ба революционно туйлалтануудые үнэн зүбөөр, ойлгосотойгоор харуулха, олониитэ арад зониие политическэ гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр гэгээрүүлхэ, Афганистанай Арадай-Демократическа партиие, ДРА-гай революционно правительствые нягтаар тойруулан жагсааха гэхэ мэтэдэ олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн, тараадаг хэрэгсэлнүүдэй удха шанар улам үргэдэжэ байна гэжэ республикын Журналистнуудай холбооной Центральна советэй ээлжээтэ пленум дээрэ тэмдэглэгдээ. НДПА-гай ЦК-гай XVI болон удаадахи пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгын асуудалнууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

ВАШИНГТОН. Номгон далайн урда хубидахи Муруроа атоллдохи полигон дээрэ Франци ээлжээтэ ядерна туршалга газар доро хэбэ. Раротонга арал дээрэхи сейсмическэ станциин баримта мэдээнүүдэй ёһоор, ядерна тэһэлэлгын хүсэн 30 килотонно болоһон байгаа гэжэ ЮПИ агентство мэдээзэбэ. Энэнь байгша ондо [illegible]

УЛАСХООРОНДЫН АСУУДАЛНУУД ТУХАЙ

ВЕНЭ. Холын зайда табигдаха далита р а к е т э н ү ү д э э хэрэглэхээр т ү х е э р һ э н 31-дэхи х ү н д э бомбардировщигые сэрэгэй бүридэлдэ нэмэжэ оруулха гэһэн США-гай шиидхэбэриие Австриин Компартиин түрүүлэгшэ Франц Мури эрид буруушааба. Энэ хадаа ОСВ-2 гэжэ совет-американ хэлсээе бүдүүлиг э э р х а з а г а й р у у л һ а н ушар болоно гэжэ сэгнээ. Тиигэжэ США буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха замда бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна. Эсэстээ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха тухай хөөрэлдөөнүүдтэ һаад түбэгүүдые ушаруулна гэжэ тэрэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглээ.

Бүхы ядерна туршалгануудые Холбоото Штадуудай болюулха тухай, «одото дайнда» бэлдэлгэһээ арсаха тухай дайн дажарта эсэргүү хүдэлөөе КПА урдынхидал мэтэ эдэбхитэйгээр дэмжэхэ юм гэжэ Австриин коммунистнууд һаяхан болоһон парламентын һунгалтын үедэ хэлсэһэн байгаа.

ДРА-гай ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ПЛЕНУМ

Ажал ябуулгынгаа зургаан жэлэй хугасаа соо тус холбоон элдэб ангиие, элдэб хүн зониие, Афганистанай обществын элдэб ангинуудые, үндэһэ яһатадые түлөөлдэг 500 гаран мэргэжэлтэ журналистнуудые нэгэдүүлнэ гэжэ гол элидхэл соо хэлэгдэнэ. Ороной олонхи провинциинуудта холбооной нютагай отделенинүүд хүдэлдэг. Кабулда журналистнууд 32 эхин эмхидэ нэгэдэнэ.

Бахтар агентствын дамжуулһанай ёһоор, ДРА-гай журналистнуудай II съездэ бэлэдхэлэй ба тэрэниие үнгэргэлгын асуудалнууд пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

ФРАНЦИ ЯДЕРНА ТУРШАЛГА ХЭБЭ

Францийн бэелүүлһэн наймадахи тэһэлэлгэ болоно.

Францийн ядерна зэбсэг туршалгые эрид шууд буруушаанабди гэжэ Шэнэ Зеландиин премьер-министр Дэвид Лонги хэлэбэ. Ээлжээтэ тэһэлэлгые Номгон далайн урда хубидахи оронуудай хүн зон эрид буруушаана гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Ядерна туршалгануудые хамтаараа хорихые уряалһан Австралиин ба Шэнэ-Зеландиин дурадхаһан тогтоолые ООН-ой Генеральна Ассамблейн урда неделидэ һайшаагаа һэн.

ХАНИ БАРИСААНАЙ БҮЛГЭМЭЙ УРЯА

КОПЕНГАГЕН. «Дани — СССР» гэжэ бүлгэмэй түбэй правлени нэмэл бэшэгээр Даниин правительств а д а хандаба. Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулха асуудалда хабаатай һүүлэй үедэ гаргагдаһан совет дурадхалнуудта бүтэмжэтэй һайнаар харюусахыень уряалба. Энэ асуудалаар хөөрэлдөөнүүдые эхилхэ тухай үүсхэл СССР гарагаһан байгаа.

Хойто оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй 1987 оной мар- [illegible] болохо ээлжээтэ зүблөөн дээрэ хойто нютагуудта шахардуу шанга байдал һуларуулха, амгалан тайбан байдал хангаха тухай СССР-тэй хөөрэлдөөнүүдые эхилхэ тухай шиидхэбэри баталагдан абтаха ёһотой гэжэ «Дани — СССР» гэжэ бүлгэм Даниин правительствые уряалба. Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулга хадаа ядерна буу зэбсэггүй байдалай түлөө шухала алхам болохо байна гэжэ документ соо [illegible]

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

Хангайн солотоной нэгэн тухай

Уран шүлэгэй долгиндо

Энэдхэг онтохон

Арадай аман үгын абдарһаа

Түрэл нютагаймнай түүхэһээ

ШАМПИИ ТААБАЙ

ХАНГАЙ ехэ хүбшэ нэмэргэтэй, хүтэл дабаануудаар ханатан байдаг заха холын Захаамин нютаг алдар солото хүнүүдээр олон юм. Тэдэнэй нэгэн Шампии Гергенович Ямпилов хадата нютагайнгаа солотоной тоодо орохо ёһоороол оронхой гээшэ. Шампии таабай гэжэ Захаамин нютагтаа алдаршаһан тэрэнэй нэрэ дүшөөд, табяад онуудаар бүхы республика соогоо мэдээжэ байһан юм.

Шампии Ямпилов бүри урда зуун жэлэй хоёрдохи хахадай тэнгээр, тусхайлбал, 1873 ондо Мэлэ нютагта, тэртэ отогой малша, бүлэдэ түрэһэн байгаа. Тэртэ зон гээшэ Бэшэгтэ сагаан шулуунай урда Хотогот гэжэ нютагһаа буужа ерэһэн домогтой һэн ха. Тоорой Бодон хушууша, Хайрхан тэртэ, Үнэй, Үнэрхэй, Бажагадай, Мангатай гэгшэд бүри урда сагта, Хонгор уулын, хүтэл дабажа хойноһоо бууһан гэхэ.

Шампии Ямпилов эдирхэн наһанһаа хойшо оршон тойрон нютагайнгаа байгаалиие һонюуша һонор нюдөөр адаглаһаар үндыгөө. Энээн тухайнь, мүн Шампии таабайда хабаатай бусадшье хэдэ хэдэн зүйл тэрэнэй хүбүүн Шойжамса Ямпилович Шампиев хөөрэгшэ бэлэй.

— Минии эсэгэ залуудаа Хамниин харуулай хасаг айлайда зарса һуулгамаршанаар хүдэлдэг һэн, — гээд Шойжамса Ямпилович нэгэтэ дурсажа һуугаа һэн. Тэрэ айлынь яһалашье баян байгаа гэхэ. Байд гээд лэ, Шара-Азаргын, Харацайн харуулда ажаһуудаг хасаг хани баяшуулдаа эзэниинь һамганаараа хэдэн үдэрөөр айлшалжа ошодог байгаа. Тиихэдээ томохонууд болоһон үхибүүдээ, мал адууһаяа бултыень залуухан Шампиида даалгаад ябашадаг һэн ха. Илангаяа эд хогшолоор элбэг амбаарнуудайнгаа түлхюурнүүдые барюулжа, наринаар хадагалаад байхыень захидаг байгаа.

— Эсэгэмни хогшол зөөридэ хомхойтохын хирэ сэдьхэлгүй, аргагүй сэхэрмэг, үнэншэ зантай хүн юм һэн даа, — гэжэ Шойжамса Шампиев ээлүүдгүй дабтан хэлэдэг һэн. — Тэрэ абари зангынь аргагүй сэсэн зүйл байһан тула, минии наһандаа баримталха жэшээтэ һургаал болохо үгэһэн юм. Тэрэ баян айлыньшье сэхэрмэг үнэншэ зандань этигэһэн лэ хадаа хүдөө газаа, заха нютагай буряад хүбүүндэ, хамаг хогшолоо, үри хүүгэдээ даалгажархёод, долоон хоногоор айлшалжа сэнгэжэ ябадаг байгаа бшуу даа.

ТҮРҮҮШЫН түсэбтэ табан жэлнүүдэй хүлгөөтэй хүлтэй үе һэн. Хаа-хаанагүй хамтын ажалай эмхидхэгдэжэ байһан тула хүдөө ажахые газар ажалай машина техникээр богони саг соо зэбсэгжүүлхэ хэрэгые манай партии тон шухала хэмжээ ябуулганудай нэгэндэ тоолжо байгаа ха юм. Тиимэһээ хүгжэлтынгөө эхин шатада байһан оронуй хүндэ промышленностьда хара болон үнгэтэ металлнууд тон хэрэгтэй байгаа. Эгээл дын дараа бэдэрхэ, шэнжэлхээ бүлэг геологууд ерэһэн юм. Тэдэниие Мария Бесова гэжэ геолог залуухан инженер басаган хүтэлбэрилдэг һэн. Хүбшэ, уулаар бүтүү бүглүү холын энэ дайдые һайн мэдэхэ нютагай хүн геологуудта аргагүй хэрэгтэй байгаа. Эгээл тиимэ, байгаалиин үзэгдэлнүүдые, сагай уларилые, тэнгэриин шарайе уридшалан тайлбарилжа, «уншажа шадаха», түбһэндэ хёрхо, адагласатай Шампии таабай Мария Бесовагай туһамаршэ, газаршаниинь болоһон юм. Тиигэжэ тэдэнэр хэдэн жэлдэ хүдөө дайдаар суг хамта субажа ябаа, хүйтэ нойтыешье үзөө даа.

Мария Бесовагай хүтэлбэрилһэн геологуудай багахан отрядые Шампии таабай дахуулжа харьяа түргэн Зэдын голой урда бэеэр Мойһотын голые үгсэжэ ошоһон юм. Ара Юнхэрэй баруун хаяагаар саашалжа, Холтоһон, Юнхэр хадануудаар буулгабери, шэнжэлгын хүдэлмэринүүдые хэхэдэнь шухаг металлнуудай ехэ хэбтэшэнүүд олдоо һэн. Энэ хадаа уняарта холын 1932 оной зун бэлэй. Тиигэжэ Зэдын вольфрам-молибденэй баялигуудые Эхэ оронойнгоо ашаглалгада тушааһан габьятай.

Хойто жэлынь, 1932 ондо, Цахирай хүтэл дабаанай ара талаар бэдэрэлгэ-шэнжэлгын хүдэлмэринүүдые тэдэнэр үргэлжэлүүлхэдээ, Баян-Голой шулуун нүүрһэнэй хэбтэшэнүүдые элирүүлээ һэн. Нютаг шадараа ушардаг хара үнгэтэй түлеэн шэнги таабаритайхан шулуун бодос тухай Шампии таабай Мария Бесовада хөөрэдэг һаабза. Тэрэ хэбтэшын уурхай хожомоо бүхы комбинадай түлишын гол баазань болоһон юм.

МАРИЯ БЕСОВАГАЙ хүтэлбэри доро олдоһон вольфрам-молибденэй хэбтэшэ дээрэ байгуулагдаһан Зэдын комбинат хадаа Буряад ороной хадын промышленностьда эхи табиһан түүхэтэй, мүн гүрэн түрын ехэ удха шанартай предприяти юм. Тэрэнэй барилга хэхэ тухай захиралтада СССР Союзай хүндэ промышленностиин нарком Серго Орджоникидзе гар табижа, барилгашье 1934 ондо захалһан байгаа. Тэрэ сагта түмэр замай Улаан-Үдэ станциһаа холо оршоһон газарта барилгын болон машина техникын түрхихэ, тоһодохо, материалнуудые, бусадшье эд хогшолнуудые зөөжэ абаашаха гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ бэлэй.

Тиихэдэ залуухан геолог ябаһан Мария Бесова хожомоо геологиин талаар совет томохон эрдэмтэ болон тодороо һэн. Мүнөө Мария Васильевна Москва хотодо ажаһуудаг. Тэрэ Буряадай АССР-эй габьяата инженер гэһэн нэрэ зэргэтэй. Зэдын комбинадай ашаглажа байгаа баялигуудые анхан нээһэнэйнгээ түлөө гүрэн түрын үндэр шагнал — Ленинэй ордендо хүртэһэн юм. Харин Шампии таабай «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа бэлэй.

Шампии таабайн һураг суугай Буряад орон соогуураа тараха ушарта бэлигтэ уран зохёолшо Аполлон Иннокентьевич таби гаран онуудаар хэблэгдэһэн «Жаргалта үдэрнүүд» гэжэ ном соогоо «Шампии баабай» гэжэ повесть оруулһан байгаа. Дурсагдагша зохёолой гол удхын үйлэ хэрэгүүд Захааминай геологуудай гуша гаран онуудай ажал хэрэгүүдһээ уг унгитай һэн. Уран зохёолшо геройнуудаа бодото нэрээрнь түүрээһэн байгаа.

Харин Мария Васильевна геологиин асуудалнуудаар бэшэһэн гол ехэ эрдэмтэ хүдэлмэринүүд соогоо Шампии таабай тухай «Шампии Гергенович» гэжэ хүндэмүүшэ ёһоор, сэдьхэлэй һайшаал баярай ульһатайгаар дурсажа бэшэдэг һэн. Тиихэдээ Захаамин хангай нютагай үбэр, араар олдоһон газарай баялигуудые нээлгэдэ Шампии үбгэн геологуудтай адли тэгшэ габьяатай гэжэ онсолон тэмдэглэдэг байгаа. Энэ ушарһаа Шампии таабай орон соогоошье суурхаһан хүн болоно ха юм.

Зэдын комбинадай орёо түхеэрэлгэнүүдэй баригдажа, тэрэнэй ашаглагдажашье байхада Шампии Гергенович бэдэрэлгынгээ ажал ябуулга үргэлжэлүүлжэ байгаа. Ушарынь хадаа комбинадай захиргаан тэрээндэ тусхай пенси олгоод, мори, тэргэ үгэһэн юм. Хэлсэһэнэй ёһоор үбгэжөөл алишье сагта, дуратайдаа тэргэ морёороо гү, али хазаараар холо, ойрынгоо нютагуудай хада уулын хүнды жалга, хүтэл нюрган тэлтэгүй ябажа хадын породонуудай элдэб эсын зүйлнүүдые комбинадайнгаа лабораторидо шэнжэлхыень тушаадаг һэн. Тиихэдээ Шампии таабайн тэргэ дээрэ, шэрдэгэйнь нугалаада, үгышье һаа, хазаар морёор һаань, арадань бердаан буу үлгөөтэй ябадаг һэн ха. Тиимэһээ үбгэжөөлые һайн мэдэхэгүй зон тэрэниие агнуурида һэдэбтэй, үгышье һаа, ехэл ангууша хүн мэтээр харадаг һаабза.

— Эсэгыемни бараг ангуушан болгожо байгаад дурсаһан ушар бии. Тэрэ буруу даа. Хүбшэ газарта буу шуугүй ябаха гээшэ аюултай юм гээшэ һэн. Илангаяа тэрэ сагта элдэб эсын ан арьяатан ехэ элбэг һааб даа. Тушаан боложо дайралдаһан боро тураг гү даа, үгышье һаа, гүрөөһэ олзолһон ушар бии һэн. Харин зорюута ан нэхэжэ, эсэгэмни агнажа гарадаггүй һэн, — гээд Шампии таабайн хүбүүн Шойжамса Ямпилович нэгэтэ хөөрөө һэн.

1984 ондо Зэдын комбинадай байгуулагдаһаар 50 жэлэйнь ойн баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэгдээ бэлэй. Эсэгэ оронойнгоо хүгжэлтэдэ, илангаяа тэрэнэй бэеэ хамгаалха хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө комбинат Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэн.

Закаменск хотын Соёлой ордон соо комбинадай түүхэ харуулһан баян музей эмхидхэгдэнхэй юм. Тэрэнэй эхин зэргэдэ Мария Васильевна Бесова Шампии Гергенович Ямпилов хоёрой ажал ябуулга тухай һонирхолтой стенднүүд бии.

С. БАБУЕВ,
Б. ЖАНЧИПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1947 он. Шампии Гергенович Ямпилов Зэдын комбинадай директор Я. В. Тимошенкотэй хөөрэлдэжэ һууна.

МАНАЙ АЙЛШАН

ОГТОРГОЙН ҮНГЭ

Москвагай поэт Иван Иванович Слепнев манай Буряад орондо ерэнхэй, хэдэн үдэр айлшалжа, хото хүдөөгэй уншагшадтай уулзажа ябана.

И. И. Слепнев хадаа 1948 ондо Псковско областиин Великие Луки хото шадар хүдөө һууринда түрэһэн байна. Далайн сэрэгэй албанда ябаа, 1969 ондо Литинститудта ороод, 1974 ондо дүүргэжэ гараа. «Молодая гвардия» гэжэ хэблэлдэ, мүн нимэ нэрэтэй журналай редакцида, ВЛКСМ-эй ЦК-да хүдэлөө. Зургаан номой автор юм. Залуушуулай патриотическа хүмүүжүүлгэдэ хабаатай шүлэгүүдые бэшэһэнэйнгээ түлөө Нико[…] Островскиин нэрэ[…] ВЛКСМ-эй ЦК-гай шан[…] хүртэһэн байна.

Поэдэй хэдэн шүлэгые уншагшадтаа дурадханабди.

Иван СЛЕПНЕВ

БАЛШАР НАҺАН ТУХАЙ ШҮЛЭГ

Хамаг юумые мартажа болохол, —
Хари үхибүүн балшар наһаяа,
Хара хилээмэнэй бүлеэхэн хангал,
Хүхэ тэнгэриин толбо мэтэ,
Хүхэ бэхэдэ зууралдаһан альгаяа
Хүнэгтэй һүнэй ууралые мартахагүй огто.
Гэрэймнай өөрсэбэрээр угаагдаад,
Гэрэл мэтэ, наранай туяаһаа
Толо сасан, шарлаха яларaад,
Тон зөөлэхэн эжын альгандал.
Хоргодолсожо наадахашни жаргал болохо
даа,
Хоргодохо гэжэ нүхэдэйнгөө түргэхэн
Сарайн саагуур далда ороходо,
Сайбагад гэһэн һүеыень хаража үрдихэш...
Сэдьхэлдэм үлэшэһэн бага наһамни —
Сэбэрхэн, арюухан, зөөлэхэн нарамни.
Наһанайнгаа ондоошье хаһые заримашуул
Наһаараа мартангүй, бэеэ зоригжуулаг.
Эхэ эсэгын зоори, инаг дуран, —
Элдэб юумэн байхал даа дүүрэн.
Баран ондоо үдэрнүүд хаядшье,
Бага наһаяа мартахагүйб заяандааш.

* * *

Үбгэ эсэгэнэрэйнгээ шарилые үгэ соонь
Үнинэй эрьеэгүйб, үнинэй һүхэшье
барьяагүйб,
Үлэн бага наһаяа дурданаб үсөөн.
Үнинэй дуулаагүйб тэнгэриин
нижаганахые таһалгаряагүй.
Зүлгэтэ нютагни, һархяагта дулаан бороо
Зүүдэндэм ходо үзэгдэнэгүй, ошотороо.
Өөргүй нүхэндэл — городой аргамжа-
гороо,

Орошоол һаа, гарахань бэрхэ шортоо!
Хээрэ гаража, һүрнин ойро зогсохош,
Хэнзэ ногооной аятай хангал гутаад лэ,
Үдхэн һайхан агаарһаа үтэрхэн һогтохош.
Үнөөхи городоймнай үмхэй агаар дутаа
гү?

* * *

Шангадхаһан тэмдэгүүдтэл — мүльһэн
хүхэлтэнүүд,
Шал-нял гэдэшэһэн һүндэл, хүр саһан,
Хараани холын ташалан хүтэлнүүд
Хараа байса ногоорһон шэнги аһан,
Саһан хүнүүд хэтэдээ аниба нюдэеэ,
Сагаан петух хан тайжадал һүндэлнэ.
Мүрэнүүд хэды хубилгана һэрхииһэн
үнгэеэ,
Мүргэлшэд мэтэ, наранда мүргэн
һунаһандал.
Наранай элшые хилээмэндээ түрхижэ
үмхэн,
Нарбайтараа гүйлдэжэ, хүбүүд харгы
аладлаа.
Огторгойн үнгэ — хургандань шэнгэшэһэн
бэхэ
Оройдоошье угаагдаагүй — хүхэрэн
алаглаа.

* * *

Эсэжэ зобоходоошье, хагсуудашье,
уурлажа, —
Эхэнэрые орхихо хэрэггүй.
Эрдэни бэдэржэ, зүрхыень уудалжа,
Эхэнэрые тамалха хэрэггүй.
Дахин-дахин өөртэнь лэ дурлаад,
Дангиные гайхуулхаш алгадгүй
Холбоо хадануудые онгилон буталаад,
Хооһон үлэхэшни магадгүй.

ҺАРА

Хара лүнхэгэр тэнгэридэ
Һара юундэ уйлааб гэжэ,

Үүлээр нюураа аршан, тэндэ
Үйлөө дурдан уйдааб гэжэ
Хэрэлсы дээрээ һүни гараад
Хэншье обёорхогүн, өөдөө хараад,
Хормой соогоо шулуу суглуулһандал,
Хобдог һанаагаа, урагшатай ябадалаа —
Зэтэрэйшье шэнээе үлөөнгүй дууһыень [...]
Зүрхэн соогоо хүнүүд ябталаа.
Газарта хүйтэршэһэн,
Галабтаа уйдашаһан
Энээхэн шэди
Эгээ юундэ уйлааб гэн,
Энэ дэлхэйн гансашье хүн
Эгтээ һонирхоногүй шэнги.

ҮБҺЭ САБШАЛГА

Хатарта уригдаһан хүбүүндэл,
Хажуураа далайн, урагшаа гараадхибгЫ
Урал хасараа будаһан хүүхэндэл,
Удаарһан наран
Улайлгаба огторгойн хаяае.
Нуга дээрээ эзэнби гэһэншүү,
Ногоон һахайса ургаа, нэнгэн шууд.
Хажуур сабшыш
Халюун ногоо,
Хамаад ошыш,
Харгы болгоод.
Хажуур далайн,
Сабшааб налайн!
Альгам холоо,
Альгам хордоо —
Анир гараагүйб одоо.
Һүүлээ дэлгээһэн тугас шубуундал,
Һуртэйгөөр наран мандалай.
Ногоон шүүдэртээ хабтайса сабшуулн[…]
Нойтон хангалаа сасалай.
Нюдэ баясуулан ургагша ногоомнай
Нюдэ сабшаха зуура таһалагдаа —
харамтай.
Үбэлэй шэмэрүүндэ гансашье һогоо[…]
Үхэрэймнай үл залгаха жаматай.

Ц. ДОНДОГОЙ оршуулба.

Гарынь ганзагада хүрэжэ,
Хүлынь дүрөөдэ хүрэг.
Хүхиһэн газартатнай
Хүхы шубуун донгодог.
Нэрлэһэн газартатнай
Набша, сэсэг ургаг.
Дэлэн ехэтэй үнеэдые һаажа,
Холбоо эбэртэй
хонидые үдхэжэ,

ҮРЕЭЛНҮҮД

Ажал дээрээ
амжалта туйлажа,
Аймаг соогоо
суурхажа ябаарайгты.
Хашаагаараа дүүрэн
малтай бологты,
Хайрсагаараа дүүрэн
мүнгэтэй бологты.
Тоһо эдижэ толорожо
ябагты,
Торго үмдэжэ
яларжа ябагты.
Хойто хормойень
Хони хурьгадынь
гэшхэг,
Урда хормойень
үри ашанарынь гэшхэг.
Жаран жэлэй
Жаргал хаража ябагты,
Наян жэлэй
Найр үзэжэ ябагты.
Сэргэһээтнай хүлэг
бү таһараг,
Сэдьхэлһээтнай
нүхэд бү таһараг.

УХААНАЙ СЭН

(ЭНЭДХЭГ ОНТОХОН)

Ухаангүй тэнэг нэгэ хүн байһан гэхэ. Хаанаһаа ухаа оложо абаха гээшэб гэжэ тэрэ хүн һанаата болобо. «Тиимэ юумэн хаана байдаг юм бэ?» — гэжэ байгаад, һурагшалба.

— Загаһашанда ошо. Тэрээндэшнил байгаа ёһотой, — гэжэ нэгэн заажа үгэбэ ха.

Тэрэ хүмнай загаһашанда ошожо:

— Ухаанай сэн ямар бэ? — гэжэ асууба.

Энеэдэһээ хүрэбэшье, загаһашан тэрэнээ мэдүүлхэгүйе оролдон, бодолгото болонгёор духаяа уршылгаба.

Үдэр бүри тиигэхэ болоноош.

— Загаһанай толгой хэр үнэтэй юм бэ? — гэжэ тэрэ хүнэй асуухада:

— Табан рупита, — гэжэ загаһашан хэлэбэ.

— Үнэхөөрөө ухаан орохо гү?

— Оронгүй яахаб. Гансал ябадал дундаш орохо бшуу даа. Тэрэниие бү марта.

Тиигээд лэ тэрэ хүн үглөө бүри загаһашанай руу харгылдаг ажалтай болобо. Загаһашанда тэрэ табан рупи үгэдэг байба. Орондонь гансахан лэ загаһанай тархи абана. Тэрэнээ гэртээ абаашаад,

— Тиимэ бэлээр ухаан олдодоггүй юм лэ даа. Тэрэниие оложо абахын тула ехэхэн ажал хэхэ хэрэгтэй, — гэжэ ойлгуулба.

— Хэнгүй яахаб, — гэжэ үнөөхимнай зүбшөөбэ.

— Тиигэбэл, үглөөдэрһөө эхилжэ, миниингээ хажууда хүдэлхэ болоноош. Би шамда загаһанай тархи отолжо үгэхэб. Шим тэрэниие гэртээ абаашаад, шанажа эдихэш.

болгожо эдинэ. Хэдэн хоног тиигэжэ үнгэрһэнэйнь удаа тэрээндэ нэгэ хүн:

— Ай даа, шабааһан! Табан рупидэ гансахан загаһа абана гээшэ гүш даа! Загаһаниньшье бүтэн бэшэ! Оройдоол тархи. Иимэ үнэтэйгөөр абажа байха, баһал тэнэгши даа! — гэжэ наадалба.

Тэрэ хүнэй уур сухалынь орьёлжо, загаһашанда гүйдэлөөрөө ошобо:

— Иимэ ехэ сэнгээр хүниие зарахадаа ланаш?! Ши намайе элэжэгэн гэжэ һанаба гүш? Хюмһанайш харый зэргэ ухаагүй гэжэ һанаалтайш?! — гэжэ байжа һүхирхыень шагнаһан загаһашан миһэлзэн:

— Анха түрүүн намда ерэһэн үедэш ухаан шамда үгы һэн. Харин мүнөө одоол бэлээр гарахагүй ухаан ороод байна. Би шамда юун гээ һэмбиб? Ябууд ухаа ородог юм гээ хамнайб. Мүнөө намһаа юу нэхэнэ гээшэбши? — гэжэ нүгөөдынгөө ама таглаба.

Табан рупидээ загаһанай тархи абахаяа тэрэ хүн дахинаа хэзээшье ерээгүй. Үнэхөөрөөшье гэнтэ ухаа ороһон байгаа аалам.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА
монгол хэлэнһээ оршуулба.

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Абынгаа байхада
хүниие тани,
Агтынгаа байхада
газар тани,
Айл аймаг
ахадаа хоригдохо,
Агта хүлэг ургада баригдаха.
Айл зоной соолго нэгэн,
Алаг шаазгайн үүр нэгэн.
Өөдэнь хаяһан шулуун
Өөрынь толгойдо унаха.
Алим жэмэс эдеэндээ
һайн,
Айраг, тараг һониндоо һайн.
Амбаар ехэшье һаа,
дүүрэхэ,
Аман багашье һаа,
дүүрэхэгүй.
Агтые алдаа һаа,
баригдаха,
Ама алдаа һаа,
баригдахагүй.
Адаг ноён
Албатынгаа хажууда баатар,
Адаг эрэ
Һамганайнгаа хажууда
баатар.

Захааминай районой
Мэлэ-Бортын 8 жэлэй
һургуулиин һурагшадай
суглуулбариһаа.

«Байгал» журналай шанда хүртэхын
түлөө бүхэсоюзна мүрысөөн

ЕХЭ ЗОРИЛГО УРДАА ТАБИБАЛ...

«Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөнэй түрүүшын үдэр ринг дээрэ 14 уулзалга болобо. Эдэ уулзалганууд бултадаа жэгдэ һайнаар, шанга тэмсэлдэ үнгэрөө гэхын аргагүй. Хэрбээ ехэ зорилго урдаа табибал, боксер бүхэн һэримжэтэй хёрхоор, болгоомжотой наринаар наадажа, бүхы арга дүрэеэ харуулха, хаба шадалаа, хүсэл эрмэлзэлээ элсүүлхэ ёһотой. Имагтал тиигээ һаа, тэрэ урагшаа дабшажа, урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ шадаха бшуу.

Түрүүшын үдэрэй тулалдаанууд энээниие элирхэйлэн харуулба. Эгээл хүнгэн шэгнүүрэй боксернууд О. Пятков (Улаан-Үдэ) — А. Воробьев (Красноярск) түрүүлэн рингдэ гаража, хабаяа туршаа. Залуушуулай болон эрэшүүлэй дундаһаа РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ бронзо медальнуудаар шагнагдаһан Олег Пятков дүршэл шадабаряараа булюушье һаа, бэеэ үлүүсэ ехээр барижа, юушье туйлабагүй. Энэ жэлдэ Красноярска хизаарай чемпион болоһон, «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй советэй мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн Александр Воробьев ехэ ерээдүйтэй спортсмен байһанаа харуулаа. Гэбэшье гурбадахи раундда Олег хэдэн онобшотой шанга сохилтонуудые хэжэ, шүүһэн байна.

51—54 килограммай шэгнүүртэ манай республикын түлөөлэгшэд — спортын мастерта кандидадууд Баир Дариев — Александр Хусаевые, Жаргал Норбоев — Баатар Чимитовые, спортын мастер Юрий Мангатаев Цырен-Доржи Баяновые диилэбэ. Готовын Ганхуяг (МНР) Андрей Поскочиной (Красноярск) добтолгые хоёрдохи раундда сухарюулһан байха юм.

Удаадахи шэгнүүртэ Сергей Кызынгашев (Красноярск) Намжилын Баярсайхан (МНР) хоёрой уулзалга илангаяа һонирхолтойгоор хүлеэгдээ һэн. Ушарынь гэхэдэ, эдэмнай нэрэтэй солотой, шандааһа шангатай, онсо өөһэдын арга дүрэтэй боксернууд юм. Энэ жэлдэ академик Л. В. Киренскиин дурасхаалда зорюулагдаһан бүхэсоюзна мүрысөөндэ Сергей илалта туйлаһан, ВЦСПС-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө наадаанда шанда хүртэһэн намтартай. Зүгөөр монгол спортсмен бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, нүгөөдынгөө добтолгые зогсоогоод, хүндэ нюдаргаһаань шадамар бэрхээр зайлажа, урагшаа дабшаба. Н. Баярсайхан оройдоол 19-тэйшье һаа, байгша ондо МНР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан алдартай. Тэрэ — МНР-эй спортын мастер юм.

Эндэ манай суглуулагдамал командын гэшүүн Баярта Цыдыпов хүндэ нюдаргатай байжа, хоёрдохи раундда хоёр дахин нокдаунда оруулжа, Андрей Табильдеевые шүүгээ.

Нэгэдэхи дундууршаг шэгнүүртэ республикымнай бэлигтэй бэрхэ боксернуудай илажа гараха байһанда хэншье маргабагүй. Николай Полоцкий — Доржи Иринчиновые (Бооржо хото) очкоогоор, харин Сергей Ильин Жанчивын Ганхуягые (МНР) нокаудаар диилэбэ. Манай зэншалта наадаанда оло дахин илажа гараһан спортын мастер Бадма Батуев Алдар Цыдыповһээ шангахан шалгалта абажа, урагшаа дабшаһан байна.

67—71 килограмм. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Анатолий Соктоев Сахалинай областиин Невельск хотоһоо ерэһэн Геннадий Макаренкотай тулалдаба. Нютагаймнай хүбүүн гансал баруун гартаа найдажа мүрысэхэдөө, бүхы арга боломжоёо гүйсэд харуулжа шадаагүй. Харин айлшамнай бушуу түргэн хүдэлсэтэй, халта уридлажа, сохилто хэхэ аргатай байһанаа харуулаа. Теэд судьянар түрүүлэн Г. Макаренкода илалта олгоһон аад, һүүлдэнь юундэшьеб шиидхэбэреэ хубилгажа, А. Соктоев диилэбэ гэжэ сэгнэһэниинь гайхал түрүүлнэ.

ЛВРЗ-гэй спортклубай тренер, спортын мастер Валентин Николаев энэ үдэшэ гоё һайханаар наадажа, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаба. Тэрэ 25-тай юм. Энээнэйнгээ 15 жэлдэ бокс эрхилхэдээ, 203 дахин рингдэ гаража тулалдаһан, 169-дэнь илалта туйлаһан байна. Нёдондо жэл Красноярска хизаарай чемпион болоһон, байгша ондо Череповец хотодохи бүхэсоюзна мүрысөөндэ шанда хүртэһэн Анатолий Фадеев шандааһа шангатай хоёр гартаа найдажа, гонгын ханхинахатай хамта сахилгаан түргөөр добтолжо ородог байба. Гэбэшье В. Николаев толгой болон айбалхай руунь онобшотой мэргэн сохилтонуудые хэжэ, добтолгыень зогсоогоод, илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй залуу боксерые яаха аргагүй булижа гараһан байха юм.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ В. Иванов (Красноярск) — А. Горбуновые (Черногорск), В. Верюгин (Красноярск) — В. Пчельниковые (Новокузнецк) шүүһэн байгаа.

Мүнөөдэр хахад финалай наадануд үдэрэй 3 сагта эхилхэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Залуушуулай гэр байрын комплекс» — түрүү бэшэг.

Хоёрдохи хуудаһанда. Хурдадхалгын замууд: техническэ һэльбэн шэнэлэгэ. «Эхэ — басагад тэдхэмжэгшэд» — В. Багониной статья. Эдээ хоолой программа. «Түрүү онол арганудые нэбтэрүүлхэ» — Я. Левитинэй статья. КСК: хэрэгүүд, асуудалнууд, хараа зорилгонууд. «Бултадаа клуб ошоно...» — В. Убеевэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «А. Н. Островскиин дурасхаалда» — ТАСС-ай материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын үдэрэй галхан».

Редакторай орлог[…]
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖ[…]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-63-86, — 2-64-36, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-03757. Заказ № 292. Индекс 04609